

1.
2.
3.
4.
5.

1702.

1. Beierus, Adrianus, Collegii juris Dni decanus: De vestitu
factorum, occasione l. 20 l. de pact. Programma
inang. (lectioni auspicali Alexandri Hieronymi Clasen
praemissum).
2. Beierus, Adrianus: De scandalo.
3. Beierus, Adrianus, Collegii juris Dni decanus: De
Dominio thesauri est. un. C. de thesaur. Programma
inang. (lectioni inang. Hieronymi Sebastiani proae
missum)
4. Beierus, Adrianus, Collegii juris Dni decanus: De
Clientela debitorum, occasione l. 3 l. de novat.
Programma inang. (lectioni auspicali Henrici
Kreyenberg praemissum)
- 5^a Beierus, Adrianus, Collegii juris Dni decanus: De
parte una, occasione l. un. C. de monopol. Per-
gramme inang. (lectioni auspicali Gustavi Nagel
praemissum). 2 Exempl. 1702. 1759

1702.

6. Beverus, Adrianus: De libris heritorum
mechanicis. 11
7. Brucknerus, Guilielm. Hieronymus: De autoritate
juris canonici. 12
13
- 8^{at} = Brucknerus, Christoff. Frider; Longii juris Decanus. 14
De abusus appellationum tollendis, et hac ratione
libris citius terminandis (ad lectionem cursoriam
Christophi Friderici Kessleri invitata). 2 Exempl. 15.
16.
9. Brucknerus, Guot. Hieronymus; Fac. juridicae Decanus:
De libertate testandi (ad lectionem cursoriam Johannis
Petri Matthies invitata) 17
10. Brucknerus, Guil. Hieronymus, Fac. juridicae
Decanus: De Discriminibus, quibus moderni a veteribus
Romanis in causis ad matrimonium spectantibus
distinguntur (ad lectionem cursoriam Johannis
Jacobi Romeri invitata) 18
19

1762.

11. Friesen, Joh. Bernhards: De donationibus simplicibus
inter conjuges validis.
12. Friesen, Joh. Bernhards: De termino vitae.
13. Langerhausen, Joh. Jac.: De conditione academica.
14. Hock, Fried. Joh.: De probatione filiationis.
15. Treiber, Jo. Philippus: De nobilitate nouis iure
respicitui habitis.
16. Treiber, Jo. Philippus: De fraudum perversa licentia
accusatos petulantem tractandi coram iudicio.
17. Wildvogelius, Christianus, Collegii iuridici ... Decanus:
De sigis manus regiae. Programma in ang. (lectioni auspici-
ali Samuelis Bestfussii praemissum).
18. Wildvogelius, Christianus: De inutilibus sponsaliorum
divisionibus.
19. Wildvogelius, Christianus, Collegii iuridici ... Decanus:
De synophantia. Programma in ang. (lectioni auspicali
Johannis Wilhelmii Dietmari praemissum).

1702.

20. Wildvogel, Christianus: De officio actuarii

21. ² Wildvogel, Christianus: De testamento holographo ecci

proco. 9 Sept. 1702 ² 1755.

22. ^{a, b, c, d, e} Wildvogel, Christianus: De eo, quod justum est
circa deprecationem ecclesiasticam. 5 Sept. 1702.

1757.

DISSERTATIONEM INAUGURALEM IURIDICAM
DE
TESTAMENTO
HOLOGRAPHO RECIPROCO.

2152
24
1702, 21

LINGVA VERNACULA:

Wie ein selbst-geschriebenes Testament, auch ein Vermächtnis und Gegenvermächtnis Rechts-gültig einzurichten ist.

PRAESIDE

DN. CHRISTIANO WILDVOGEL,

ICTO CELEBERRIMO,
CONSILIARIO STATUS SAXO-ISENACENSIS
INTIMO, ETC. ETC.

PRO LICENTIA

SYMPOS IN VITROQUE IVRE HONORES DOCTORALIA
MORE MAIORVM RITE CAPESSENDI,

D. II. AVGVSTI M DCCII,

ERVDITORVM EXAMINI SVBICIT

IOHANNES PETRVS MATTHIAS,

SMALC. HASSVS.

HVIC ACCEDIT

GVIL. HIERON. BRVCKNERI, D.

PAND. P. P. O. CVR. PROV. ASSESS. ET COLL. IVR. DEC.

PROGRAMMA AD HVNC ACTVM SOLENN.

DE
LIBERTATE TESTANDI,

OCCAS. L. I. C. DE SS. ECCLES.

* * * * *

IENAE,

PROSTAT APVD I. B. HELLERVM, 1755.

DISSERTATIONEM INNOVATIONEM IURIDICAM
DE

TESTAMENTO
HOLOGRAPHICO RUSORICO.

AVTORIS NOMINE
SICUTI IN HUIUSMODI TESTAMENTO, QUOD IN RUSSICA
LINGUA ET RUSORICO SERMONE SCRIPTUM EST,
CONTINETUR.

DR. CHRISTIANO WILDOGGEL

PHYSICAE ET MATHEMATICAE
CONSILIIARIO STATVS SAXONIAE
INTIMO ET LIT.

PH. O. L. C. E. N. S. I. A.
PUBLICI IN RUSORICO SERMONE DOCTORALIA

DE ILLIUSMODO
EXAMINIS PRAESIDIIS
IOHANNES PETRVS MATTHIAS

GAVIL. HERON. BRACKNERI D.

LIBERTATE TESTANDI

PROBAT AVD. L. HELLEBRANDI
I. R. M. A. E.
*****
OCCURRIT A. L. C. O. N. S. E. C. U. T.

CONSPECTVS
TOTIVS DISSERTATIONIS.
CAPVT I.

DE

TESTAMENTO HOLOGRAPHO.

I. *Definitio testamenti in genere, & quo sensu accipiatur vox testamenti, p. 5.*

II. *Quid denotet holographum, p. 6.*

III. *In sensu vulgari, (1.) Ratione forma accid. idem est ac extense & integre scriptum, p. 7.*

IV. *Miles non solum scriptura extensa, sed notis quoque testari potest, p. 8.*

V. *Cetera testamenta privilegio munita regulariter debent esse holographa & literis extensa, p. 10.*

VI. *Testamenta solennia omnino debent esse holographa & literis extensa, p. 11.*

VII. *(2.) Ratione materiae obiectivae militis testamentum omnino holograph. esse non debet, p. 12.*

VIII. *Etiam Pagani testamentum secundum quid potest esse non holographum, p. 13.*

IX. *Testamentum nuncupativum in scripturam redactum non videtur holographum, p. 15.*

X. *Non est holographum ubi pater in scriptura testatus est, & filio nuncupato substituit, p. 16.*

}}

XI.

- XI. *In sensu Legali holographum dicitur, quod manu testatoris scriptum est, p. 16.*
- XII. *Est vel mysticum vel non mysticum, p. 17.*
- XIII. *In holographo, praeter subscriptionem testatoris, omnia solennia requiruntur, p. 18.*
- XIV. *Olim nomen heredis, vel testatoris vel testium manu erat exprimendum, secus in holographo, p. 18. & 19.*
- XV. *Idem est in subscriptione testatoris, p. 20.*
- XVI. *Testamentum holographum inter liberos, nec testes requirit, neque subscriptione indiget, non item ἀλλογενῶν, p. 21.*
- XVII. *Quoad extraneos & vel in pia causa holographum patris, testium subscriptionem requirit, p. 22.*
- XVIII. *Holographum non est necessario testibus pralegendum, p. 23.*
- XIX. *Muti & surdi holographum is valet, licet alias vix possit in scriptis testari, p. 24.*
- XX. *Testamentum holographum non posse principi vel judici per tertium offerri, communior habet sententia, p. 25.*
- XXI. *Testamentum holographum solennibus destitutum non obligat in conscientia, p. 26.*
- XXII. *Testamentum holographum imperfectum*

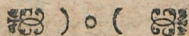
*Etum non rumpit prius perfectum non hologra-
phum, p. 27.*

CAPVT II.

DE

TESTAMENTO RECIPROCO.

- I. *Exhibet connexionem precedentis capi-
tis, p. 28. & 29.*
- II. *Testamenti reciproci duplex acceptio, p. 29.*
- III. *Reciproca substitutionis species obiter no-
tantur, p. 29. & 30.*
- IV. *Reciproca testatio an? & quo jure per-
missa sit, p. 30. & 31.*
- V. *Non solum conjuges, sed & alii iisdem ta-
bulis testari possunt, p. 31. & 32.*
- VI. *Testamentorum reciprocorum inter con-
juges frequentior est usus, p. 33. Causa efficiens
est libera voluntas, ibid.*
- VII. *Testamentum reciprocum ratione ma-
terie duas continet ultimas voluntates, p. 33. & 34.*
- VIII. *Ratione forme pro uno habetur, p. 34.*
- IX. *Quid, si de dividendo eo, quod post
mortem ultimi decedentis superfuerit, dispositum
sit, p. 35.*
- X. *An in testamento reciproco Falcidia lo-
cum sibi vindicet? p. 36.*

XI. *Effectus est: bonorum ad cuiusque proximos cognatos jure fideicommissi, translatio, p. 37.*

XII. *An testamentum reciprocum post mortem alterius possit revocari, p. 38.*

CAPVT III.

DE

TESTAMENTO HOLOGRAPHO RECIPROCO.

§. I. *Continet connexionem hujus cum precedentibus capitibus, p. 41.*

II. *Testamenti holographi reciproci propria acceptio, ibid.*

III. *Requiritur, ut cuiusque conjugis voluntate sit confectum, & utriusque manu scriptum, p. 42.*

IV. *An valeat testamentum reciprocum quod maritus totum conscripsit; uxor vero generaliter subscripsit, p. 43.*

V. *Argumentum à Legatario ad heredem ex L. 4. C. Qui sibi adser. in testam. proferens, p. 44.*

VI. *An ab una parte invalidatum, etiam ab altera parte corrumpat testamentum reciprocum holographum, p. 45.*

Casus ejusmodi proponitur, p. 46. sqq.

VII. *An jus retentionis competat marito, & jus ve heredibus ex tali imperfecto testamento, p. 57.*

I. N. D.

I. N. D. N. I. C.

INGRESSVS.

pecimen Inaugurale edere iussus, id;
quod plerumque peregrinantibus acci-
dere solet, qui certam sibi metam pro-
ponentes, ad quam varia eos perducere
possunt semita, aliquandiu dubii hæsitant ac secum
perpendunt, quam potius ex omnibus eligi, quamque
ingredi, commoditas spondeat atque utilitas: id mi-
bi quoque contigisse video. Etenim non tritum ac
vulgatum; neque etiam omnino singulare ac parum
utilitatis præbens (turpe enim est difficiles habere nu-
gas, & stultus labor est ineptiarum) sed media insi-
stendo via, tale mihi elaborandum quæsvi argumen-
tum, quod utilitatem habeat cum raritate conjun-
ctam. Verum cum vastissimus iste juris Oceanus
tantopere undiquaque Disputationibus sit exhaustus,

A 2

ut

) 4 (

ut nihil fere, nisi quis post tot Homeros Iliada scribere velit, relictum videatur, merito thema aliquod rarum & in praxi utile, anxie quaesivi: Atque post tot hinc in factas objectiones, nulla se magis mihi commendavit, quam **ULTIMARVM VOLUNTATVM materia.** Sed regebis, Amice Lector! parum ex proposito: Cur cramben hanc, non bis, sed centies recoctam ad Doctorum dapes reponis? Et cui non dictus hic Hylas? Verum enim vero, cum rerum facies fere nunquam eadem esse soleat; sed ex variis causarum circumstantiis, varias subinde assumat figuras, unde certa emascatur species, ego sane actum egisse haud reputabor, si Testamentorum materiam generalem & vulgarem nimis, talibus circumscriptis limitibus, & ejusmodi qualitatibus adauxerim, ut singularis & nova plane prodiret loboles, quam **TESTAMENTVM HOLOGRAPHVM RECIPROCVM** nuncupare lubet. Sed cum argumenti difficultas non permisit, illud conjunctim & eodem plane modo tractare, placuit idem anatomicè relectare, & tribus commodissime capitibus includere; quorum primum, de testamento holographo: secundum, de testamento reciproco agat: tertium vero, thema conjunctum contineat. Equidem Te, amice L. peti suum nolo, hanc

banc qualemqualem meam opellam omnibus numeris fore absolutam & nullis plane laborare navis, que tamen in presentiarum emendare, ob temporis injuriam non fuit concessum; ratus, formosissima etiam corpora suis non carere maculis. Siquidem ipsius cœli nunquam tam suda serenaque facies est, quin eam tenuis aliqua obsuscet nubecula: quare si non singula ad palatum sint, humani ingenii imbecillitati, cui multa sunt adscribenda, ignosce: Omnium enim habere memoriam & penitus in nullo deficere, divinitatis non mortalitatis est, L. 2. §. 13. Cod. de vet. jure enucl. & ut cum Poëta loquar:

*Siquid novisti rectius istis,
Candidus imperti, si non, his utere mecum.*

CAPVT I.

DE

TESTAMENTO
HOLOGRAPHO.

§. I.

Quod testamentum sit testatio mentis seu voluntatis nostræ (quam intellectus dirigit:) iusta sententia, de eo quod quis

A 3

post

post mortem suam fieri velit: *expr. J. de Testam. ordin. juncta L. 1. ff. Qui testam. fac. possunt*, manifestum est, *conf. Locamer. ad d. pr. J. num. 2.* Et quamvis alias vocis illius, dum proprie & stricte accipitur, quadruplicem significatum discernant interpretes; quatenus (1.) accipitur pro *Tabulis testamenti rubr. ff. Testam. quemad. aper. L. 16. ff. ad L. Cornel. de fals.* (2.) Pro *scriptura testamenti, rubr. § L. 2. § 3. ff. de his que in testam. del.* (3.) Ut est ultimæ nostræ voluntatis iuxta *sententia L. 24. ff. qui testam. fac. possunt L. ult. ff. de his que in testam. del.* (4.) *Abusve*, quod revera nullum, vel injustum, ruptum aut irritum est. *L. 2. §. 1. ff. Testament. quemadm. aper. vid. Colleg. jur. Argent. lib. 28. tit. 1. th. 2. Rebban. Hodeg. jur. char. 2. clim. 2. parallel. 3. §. 7. p. m. 302.* Nos tamen in præsentiarum præscindimus, cum omnis significatus suo modo locum hic habere possit.

§. II. Holographum vero, ex nativa vocis significatione, quæ origine græca est, ita appellatur, quod *totum* scriptum est. Compositum enim est, ex vocabulo *ἅλ* totus & *γράφω* scribo, unde *ἁλόγραφος*, quod est, integrum scribo, apud Plutarchum in probl. teste Scapula in Lexico Græco sub voce *γράφω* legitur. Et sic quidem duplici sensu dici

dici potest testamentum holographum, vulgariter
 scil. & *Grammatice* & legaliter ac *juridice*, quod
 propria testatoris manu scriptum vel descriptum
 est.

§. III. In sensu Grammatico & vulgari,
 quem tamen in juris usu applicare licebit, holo-
 graphum vocatur (1.) ratione *formae accidentalis*,
 quod *solide* & *extense* scriptum, atque literis *omni-*
no exaratum est: ita enim τὸ ἔλον quandoque pro
 omnino item pro solido accipi testatur Scapula
 d. l. vocab. ἐλθ. Eique opponitur testamentum
 notis seu siglis (unde Gallorum Sifras seu Schiffres
 probabiliter deducit Cujac. 3. *Obs.* 3.) vel signis ex-
 positum. Quemadmodum enim Justinianus quan-
 do ad evitandas ambiguitates & obscuritates, Le-
 ges notis seu siglis (de quibus vid. Cujac. 12. *Obs.*
 40.) per L. 1. §. 13. L. 2. §. 22. L. dedit nobis 3. §. 22.
Cod. de veter. jur. enucl. scribi prohibet, omnia per
 consequentias literarum per d. L. 2. §. 22. manife-
 stari præcipit, seu ut Græcus textus Constitutionis
 λέγοντες §. 22. loquitur: ἀλλὰ μὴ δι' ἑλκ τὸς τε ἀριθμὸς,
 τὴν τε ἔλκν νομοθεσίαν γραφόντων. Et Nov. 47. c. 2.
 ibi, *quas liceat omnibus legere omnino syllabarum*
latinarum non ignaris, τοῖς ἔλκς συλλαβῶν Ῥωμαίων ἔκ
 ἀνεπισήμοισιν. Ita de testamentis parentum Impera-
 toris

tor *Nov. 107. c. 1.* diserte pronunciat, quod testator manu propria nomina filiorum, & uncias hereditatis, non signis numerorum significandas, sed per totas literas declarandas δι όλων γραμμάτων scribere debeat, ex quibus Gothofredus *ad d. Nov. 47. c. 2.* & *Nov. 107. c. 1.* concludit testationem mentis nostræ inter liberos esse debere ἀλογεΐματος, plenis atque prorsus integris literis contcriptam. *conf. Cujac. ad d. Nov. 47.*

§. IV. Hoc itaque sensu, an omne testamentum *holographum* s. ἀλογεΐματος esse oporteat? quæritur: Respondemus, distinguendo inter testamenta privilegiata & solennia seu non privilegiata: Ex privilegiatis primum locum sibi vindicet testamentum militis; & hoc non præcise holographum esse debere, sed notis quoque vel abbreviaturis voluntatem suam exponere posse militem, aperte satis constat ex *L. 40. pr. ff. de testam. milit. Hillig. lib. 6. D. E. c. 28. lit. T. Coll. jur. Arg. tit. de testam. mil. lb. 10. n. 1. confer. Reusner. de Testam. p. 5. c. 10. n. 6. junct. c. 11. VValth. 2. miscell. 12.* qui exemplum militaris testamenti sic scripti subjicit: Quid vero per notas in *d. L. 40.* intelligendum sit? Neminem melius explicare, quam Molinæum *ad L. 1. §. eadem. n. 12. seqq.* Viglium vero (qui *ad*
 §. quin

§. quin imo. *Inst. de milit. test. n. 3.* intelligit signa, quibus ad occultanda consilia maxime in bello propter hostium insidias, milites utebantur) ea in re non satis fundatum fuisse, putat Dauth. *de testam. n. 193.* Quanquam ergo alias prator non concedat bonorum possessionem secundum tabb: ex testamento notis conscripto *L. 6. §. 2. de bonor. possess.* attamen ex ejusmodi militis testamento, secundum notariam, bonorum poss. decerni posse; Cujacius *3. Obs. 3.* autumat; modo constet testamentum ita à milite esse factum. *Dauth. c. loc.* Unde dubitari potest: an valeat, si miles notario testamentum scribendum notis dictavit, & antequam literis perscriberetur vita defunctus est? valere autem, *cit. l. 40. de testam. milit.* Paulus respondet: Quæri hic posset ulterius: An hoc privilegium sit testamenti *militis?* an testamenti *militaris?* *vid. Locamer. ad rubr. Inst. de milit. testam. h. c.* An *subjective* militibus iisque solis, etiam extra expeditionem militarem constitutis, hoc concessum sit, ut alia, de quibus Struv. *Exercit. 34. th. 7. 8. 9. & Jurispr. for. Lib. 2. t. 16. aph. 5.* num vero *formaliter*, ita ut solum in expeditione militari & conflictu, ubi solennitates testamenti alias sunt remissæ *pr. J. d. l. ibique DD.* neque militibus tantum; sed aliis quoque

B

quoque

quoque *Struv. d. Exerc. 24. th. 4.* Verum enim vero ne instituti nostri modum excedamus, prætermis-
 missis rationibus in utramque partem militanti-
 bus, putaverim, esse quidem privilegium militis,
arg. d. pr. 7. d. t. ibi: nimiam imperitiam, d. L. 40.
ff. eod. ibi: notario suo dictavit; ut tamen extra ex-
 peditionem reliquæ solemnitates secundum Maxi-
 miliani Constitutionem de Anno 1412. sint adhi-
 benda. vid. *Struv. loc. cit.*

§. V. An vero & reliquæ ultimæ volunta-
 tes privilegio gaudentes, notis conscribi possint?
 non eadem est interpretum sententia: Certe cum
 hoc jus singulare sit in militibus (frustra diff. Molinæo quem notat Dauth. *sup. d. n. 193. §. 400. lit. D.*)
 vix est, ut istud in consequentias trahamus *L. 14.*
segg. ff. de LL. quamvis testamentum ad pias caus-
 sas etiam signis vel notis scribi posse, specialiter no-
 tet Tiraquell. *12. privileg. p. e. caus.* vid. *Gotthofred.*
ad L. 9. §. 4. ff. de hered. instit. §. add. Auth. Quod
sine. Cod. de test. Reusner. de testam. p. 4. c. 12. num. 9.
 Sane testamentum parentum inter liberos holo-
 graphon esse debet jure noviss. *per Nov. 107. c. 1. d.*
Auth. Quod sine. Cod. de testam. Gudelin. de jure no-
viss. lib. 2. c. 4. p. m. 62. (Quod quidem Richt-
 rus *ad d. Auth. Quod sine. C. d. test. n. 21.* restringit
 ad

ad substantialia testamenti; imo Vasqu. *de Success.* lib. 3. §. 21. lim. 7. n. 81. ad testamentum formale: Atque in informi testamento inter liberos h. e. quod non jure comm. sed ut privilegiatum conditur, abbreviaturas etiam insolitas omnino admittit. vid. *Mant. de Conject. ult. vol. 1. 6. 1. 3. n. 3.*) utut antea per indicia, *σημεία* & notas parentibus testari permissum fuisse, ex *L. 1. Cod. Theod. Famil. herc. L. ult. Cod. eod. L. Hac consultissima. §. ex imperf. Cod. de testam.* conjiciat Reusnerus *de testam. p. 4. c. 3. n. 16. Cujacius lib. 3. Obs. 3. item Consult. 1. conf. Clar. §. Testamentum qu. 14. n. 3. Vasqu. de success. creat. lib. 2. §. 15. n. 46. seqq. ubi XI. limit. Dautb. d. n. 400.* In aliis ergo privilegiatis, quibus nunquam concessum fuisse legimus per notas testari, eo magis holographiam requiri, existimandum est.

§. VI. His præsuppositis facile constat, in solemnibus seu non privilegiatis ultimis voluntatibus omnino holographiam, & scripturam literis extensam requiri, adeoque nec civili nec prætorio jure elogium pagani valebit, quod notis conscriptum est. Necessè enim est testamentum conscribi literis, notæ autem non sunt literæ *d. L. 40. ff. de testamento milit. L. 6. §. fin. de bonor. possess. Cujac. 3. Obs. 3. Dautb. de Testam. n. 40. Hillig. lib. 6. D. E.*

cap. 7. lit. B. add. *Ordinat. Imper. de A. 1512.* Vom Unterricht der Notarien. *rubr. Von Testamenten.*
 §. Item Es gehöret. *ibi*: mit verständigen Worten reden, oder aber schreiben können. *Maxime vero circa numerum unciarum vel summan, aliquam pecuniæ, numeris arithmeticois, mit Ziffern, exprimendam & circa substantialia vitandæ sunt abbreviaturæ.* *Dautb. d. l.* Nec obstat *L. 9. §. 4. ff. de hered. instit.* ubi dicitur, quod si quis pro centum ducenta per notam scripisset (v. c. CC. 200.) valere testamentum in centum: Unde *Gothofst. add. L.* distingvit inter notas usitatas & non usitatas: & usitatis notis etiam pagani testamentum scribi posse, putat. *confer. Eund. ad L. 6. §. fin. de bonor. possess. Reusner. de testam. p. 3. c. 6. n. 6. Fern. Vasqu. de Success. lib. 2. §. 15. n. 49. Carpz. p. 3. C. 3. d. 4.* Obiter hic notandum: quod clausulam codicillarem sub abbreviatura illa ETC. intelligi putet, post *Nattam Consil. 660. in fin.* *Mantica de conj. ult. volunt. lib. 1. tit. 9. num. 9.* modo notarius clausulam codicillarem sub ejusmodi nota apponere solitus sit.

§. VII. Porro in sensu vulgari dicere possumus testamentum holographum (2.) *Ratione materiæ objectivæ*: quatenus quis de omni eo, quod quis

quis post mortem suam fieri velit, superque *uni-*
versa hereditate per scripturam testatus est: quan-
 doquidem τὸ ὅλον respectu specierum, exponitur
 vel totum vel universum *Scap. d. voc.* Atque hoc
 modo militem pro parte testatum & pro parte in-
 testatum decedere posse, ex *L. 37. ff. de testam. milit.*
 apertum est. Imo cum ipse duobus testamentis
 simul decedere valeat, *L. 19. L. 35. d. t.* vid. *Colleg.*
jur. Arg. d. t. th. 9. quid impedit, quo minus etiam
 possit de una hereditatis suæ parte in scriptis, de al-
 tera vero nuncupato testari? Igitur militis testa-
 mentum non omnino holographum esse oportet;
 quod etiam ad testamenta ad pias causas doctores
 extendunt. *vid. Reusn. p. 4. c. 12. n. 14.*

§. VIII. Quid vero de paganis dicendum?
 Equidem Jure Rom. res conclamata esse videtur,
 quod omne testamentum scriptum debeat esse ho-
 lographum, i. e. disponere super tota & universa
 hereditate, sive id fiat explicite, sive implicite, quan-
 do sc. rei certæ mentio in testamento non hologra-
 pho, iplo jure detrahatur. *vid. omnino VVesenb. ff.*
t. de hered. inst. n. 5. ibique Bachov. Tabor. ad Colleg.
jur. Argentor. eod. t. th. 4. in fin. Siquidem jus no-
 strum non patitur, eundem in paganis testato & in-
 testato decessisse, quarum rerum naturaliter inter

se pugna est: L. 7. de R. I. Actus enim testandi est
 individuus & non potest fieri pro parte, *Dauth. de*
testam. n. 55. ita ut nec pro parte adiri & pro parte
 repudiarı possit hereditas. L. 1. 2. L. 80. *pr. de acqui.*
vel omitt. hered. Verum affirmativæ suffragatur
 L. 6. *ff. de legit. tut.* verba; *intestatus autem videtur*
non tantum is, qui testamentum non fecit; sed & is,
qui testamento liberis suis tutores non dedit, quantum
enim ad tutelam pertinet, intestatus est: Ergo etiam
 paganus pro parte testatus & pro parte intestatus
 decessisse dici potest, *synecdogice sc. & secundum*
quid. Rebban. hodeg. jur. pag. m. 367. vid. *Dn. Schilt.*
ter. Exercit. ff. 38. §. 80. seqq. Quod vero in L. 7.
 de R. I. dicitur, naturalem inter se pugnam esse te-
 statum & intestatum; hoc non intelligendum est
 de jure naturali; sed de natura successionis utrius-
 que à Legislatione Romana constituta *Dn. Schill.*
ad d. L. 7. Hinc licet apud Teutones etiam eo ca-
 su jus accrescendi obtineat. *Carpzov. p. 3. Const. 2.*
def. 5. & 17. Moribus tamen nonnullorum locor-
 um, pro parte quis testatus decedere potest: vid.
Gudelin. de jure noviss. Lib. 2. c. 5. Perez. in Cod. de
hered. inst. n. 14. Dn. Schilt. Exerc. ff. 38. §. 80. seqq.
 Plures & vel usque XXVI. limitationes d. L. 7. de R.
 I. late recenset *Dauth. de testam. n. 56. seq.*

§. IX.

§. IX. Præterea si testamentum, quo in scriptis super tota hereditate disponitur, pro simplici specie reputetur: ista testamenta quæ à DD. pro mixtis habentur, puta, pro scriptis partim, partim pro nuncupativis, holographa non erunt; & sic ex jure Rom. exempla testamenti pagani non holographi haberemus: quamvis opposita species simplex scripta, potius *νοβυλα* testamentum dici mereatur: Quale est (1.) Testamentum implicitum seu relatum, quod nonnulli vocant nuncupativum clausum, vid. *Tabor. partit. Elem. p. 2. th. 30. p. m. 75. seq. & ad Colleg. jur. Arg. lib. 28. t. 1. th. 22. Dauth. Comment. ad L. heredes palam. 21. n. 4.* (2.) Testamentum cœci. *Vigl. ad § cœci. F. de testament. n. 2. Dauth. de testam. rubr. qui testam. fac. poss. n. 2. 35.* Nec aliena videtur ordinat. Imp. de Anno 1512. *Tit. Von Notarien. Rubr. Von Testamenten.* §. Es sollen auch. *ibi:* Item, Mag man auch noch von einem dritten Geschlechte ein Testament darzu thun, als das gemacht wird von einem der blind ist, auch durch mündlich Aussprechen, aber doch nicht ohne Schrift. *rc.* (3.) Testamentum coram testibus nuncupatum deinde in scripturam redactum, clausum & subsignatum, quo casu si non valet ut scriptum, valebit ut nuncupati-

pativum. vid. *Dautb. d. l. rubr. de Scriptura testam.*
n. 403. Mant. de conj. ult. volunt. lib. 1. t. 7. n. 2. §§.

§. X. Magis huc spectare videtur substitutio pupillaris, ubi quidem duo quodammodo videntur esse testamenta §. 2. *J. de pupill. substit.* Quia vero potissimum respectu testatoris unum est testamentum. vid. *Locamer. ad d. §. 2. n. 10. Dn. de Lynker. in Anal. ibid.* ita ut in iisdem tabulis fieri possit §. 3. *J. d. t.* & signa in testam. patris, profunt etiam ad testamentum filii firmandum, *L. 20. pr. ff. de Vulg. & pup. subst.* & tamen nihilominus pater sibi in scriptis; filio autem nuncupato testamentum facere potest, & vicissim *d. L. 20. §. 1. L. 8. §. ult. de bon. poss. sec. tabb.* Ideo tale testamentum quandoque holographum dici poterit, quandoque secus. Sed hæc de vulgari & improprio significato testamenti holographi dixisse sufficiat.

§. XI. Legaliter & in sensu juristæ testamentum *ὁλόγραφον* (aliis etiam *ἀντίγραφον*. vid. *Reusner. de testam. p. 4. c. 4. n. 14.*) describitur ab Imperatore in *L. 28. §. 1. Cod. de testam. quod quis sua manu totum conscripsit, & hoc specialiter in scriptura repositum, quod hæc sua manu confecit seu quod testator omne manu propria conscripsit. conf. Gotbofr. ad d. l. ibique citatum Isidor. 4. c. 4. P. Fabr. 3. Semestr.*

23. p. 344. Dn. de Lyncker. Anal. Inst. L. 2. t. 10. §. 3.
 Coll. jur. Arg. t. qui testam. fac. poss. tb. 19. inf. Cui
 opponitur testamentum ἀλλόγραφον, aliena manu
 scriptum, vid. Reusn. de test. vol. 1. p. 1. c. 11. num. 9.
 segg. & p. 3. c. 4. n. 2. Coll. jur. Arg. d. l. tb. 4.

§. XII. Quamvis autem Gothofredus ad
 d. L. 28. §. 1. Testamentum holographum & mysti-
 cum seu arcanum synonymice accipere videatur,
 quando post descriptionem holographi, mox sub-
 jicit: quod eleganter Græci vocant *μυστικὴν διαθήκην*.
 Mihi tamen verior & accuratior videtur doctrina
 Mejeri in Coll. suo Argent. d. t. §. 4. quando testa-
 mentum scriptum in genere distingvit in testamen-
 tum mysticum, seu ipsis etiam testibus celatum, &
 in testamentum in scriptis specialiter sic dictum; In
 eo tamen non assentio, quando d. l. mysticum seu
 arcanum subdistingvit in *δλόγραφον* & *ἀλλόγραφον*;
 nam hæc non est subdistingtio speciei; sed nova
 distingtio generis, cum testamentum scriptum in
 genere ita distingvi possit; atque utrumque tam
 non-mysticum, quam mysticum sit, vel *δλόγραφον*
 vel *ἀλλόγραφον*. Est vero testamentum mysticum,
 in quo solenniter secreta voluntatis conferuntur
 nec testibus enunciatur, vid. L. 21. pr. Cod. de te-
 stam. quod fit *κατὰ τὸν μυστηριώδη τρόπον*, ut ait Leo in

C

Nov.

Nov. 69. vid. *Cujac. var. oper. rubr. qui testam. fac. poss. pag. m. 283. conf. Gothofr. cit. loc.*

§. XIII. In holographo igitur testamento illud pro regula ponimus: Quod subscriptio vel alia peculiaris annotatio, quæ alias ipsa testatoris manu fieri debet, non requiratur; ceteræ vero testamentorum solennitates & requisita omnino requirantur. Quamvis enim in quadam Valentini-
ani Imp. Novella dispositum legamus, in holographo testamento testes non esse necessarios, quod & Cujac. verum putat *Consult. 55. nisi testium præsentiam testator elegerit*. Cum vero ultra Justinianæa jura ad ipsius Edicta usque, alia orientalia jura non sint recepta, vid. *Struv. Exerc. 2. tb. 37. Dn. de Lyncker Comment. ff. lib. 1. t. 2. §. 14.* merito eidem nullam hæctenus auctoritatem tribuimus cum Reus-
nero *de testam. vol. 1. p. 1. c. 11. n. 10.* & Gothofredo *ad L. 28. §. 1. Cod. de testam.* sed potius vestigiis & analogiæ juris Justiniani insistimus.

§. XIV. Ex regula jam tradita quoad testamentum solenne, duo elicimus consecutaria; quorum primum heredis institutionem respicit: Nimirum, non poterat, quoad heredis institutionem, à testatore literarum imperito In-
stitui.

stituit. & Codicis jure testamentum mysticum fieri;
 siquidem omnis heredis nomen, aut per manus te-
 statoris, aut testium exprimendum erat §. 4. *F. de*
testam. ordin. quamvis saltem in sua subscriptione
 vel in quacunq; testamenti parte illud ponere po-
 tuerit L. 29. *Cod. de testam.* Secus ac in testamen-
 to holographo, quippe quod, cum totum manu
 testatoris conscriptum sit, non indiget speciali vel
 testatoris vel testium annotatione; sic enim *juxta*
d. L. 29. vers. oportet, ex literis testatoris heredum
 nomina manifestantur: Enim vero quia odiosum
 erat & periculosum, extremam de hereditate vo-
 luntatem tam multis testibus relinquere. *Mynsing.*
ad d. §. 4. F. de testam. ord. n. 12. Ita ut vel ipse Im-
 perator agnoverit, ex hujusmodi subtilitate pluri-
 ma testamenta fuisse destructa; ideo *d. L. 29. §.*
30. Cod. de testam. per Nov. 119. c. 9. correctas, libe-
 roque testatoris arbitrio relictum, legimus, cujus-
 cunque manu nomen heredis exprimi velit; *conf.*
Barry tract. de success. test. §. intest. l. 1. i. n. 4. vers.
Sextum, idque etiam in Cod. d. t. protinus authen-
 ticarum collector monet, *conf. Nov. 66. c. 1. §. 1. it.*
Constit. Imp. de Anno 1512. von Notarien. §. Nun-
die Form. ibi: von desselben Testirens, oder ei-
nes jeden andern Hand &c. Atque hoc obtinet,
 C 2 etiam si

etiam si testator literas noverit, *Schulz. Synopf. Inst. de test. ord. lit. C.*

§. XV. Alterum confectarium, quod ex supra posita regula fuit, subscriptionem testatoris respicit. Inter ceteras enim solemnitates & illud requiritur, ut testator ipse manu sua subscribat testamentum *L. 28. §. ult. Cod. de testam.* aut si scribere nesciat, octavum adhibeat testem *d. L. 28. §. ult. L. 21. Cod. d. t. Reusn. de testam. p. 3. c. 26. n. 3.* quod etiam *d. Constit. Imp. von Notarien. Tit. von Testamenten. §. die Form eines Testaments. post medium* innuit, & quod consultius, singulis testamenti paginis subscribat *Schulz. d. l.* Modum & formulam, præsertim testamenti arcani, præscribit *Speculator seu Durand. lib. 2. p. 2. t. de instrum. edit. §. compendiose. n. 40.* Quod si vero testamentum sit holographum, hac speciali testatoris vel octavi testis subscriptione haud est opus, *d. L. 28. §. ultim. Struv. Exerc. 32. th. 10. Dn. de Lyncker. in Anal. ad Inst. lib. 2. t. 10. §. 3.* Paria enim sunt, propria manu scribere testamentum, vel ei manu alterius scripto subscribere. *Carpz. p. 3. Const. 4. d. 18. num. 2. Reusn. de testam. p. 4. c. 4. n. 15.* Id quod non est proprium testamentorum, sed & alias in contractibus & obligationibus holographa obligatio manu

manu debitoris scripta, æquipollet instrumento
 subscripto. vid. *Brunnem. p. 1. Decis. 5. Dn. Stryk.*
in Not. ad Comp. Lauterb. tit. de fid. Instr. p. m. 661.
 verb. *totum instrument. Fern. Vasqu. de success.*
creat. l. 2. §. 14. n. 81. seq. & de success. resoll. 2. §. 17.
num. 43. seqq.

§. XVI. Neque minus in testamento pri-
 vilegiato parentum inter liberos holographia æ-
 quipollet subscriptioni; hoc enim propria manu
 parentis perspicue & absque notis, expresso anno
 & die, scriptum *L. 21. §. 1. & Auth. Quod sine. Cod.*
de testam. vel saltem subscriptum. vid. *Mev. ad jus*
Lub. p. 2. t. 1. art. 2. num. 21. testes nullos desiderat.
Carpz. p. 3. Const. 4. def. 17. & 18. Adeoque sche-
 dula à patre tota scripta vel tantum subscripta valet
 in vim testamenti. *Reusn. de testam. p. 4. c. 3. n. 18.*
conf. Struvii notas ad Anton. Matth. de Success. c. 2.
aph. 12. Quamvis autem *Reusner. d. p. 4. c. 4. n.*
17. seq. moneat: subscriptionem non debere esse
 nimis generalem, sed simul mentionem fieri oport-
 ere testamenti, quod etiam urget *Harim. Pist. p. 1.*
qu. 1. n. 7. apud Carpz. d. def. 18. n. 4. Ipse tamen
Carpz. cit. l. n. 3. cum aliis contrarium docet; &
 communem subscriptionem sufficere cum *Richt.*
ad Auth. Quod sine Cod. de testam. n. 11. asserit *Lau-*
terb.

terb. *Comp. ff. Lib. 28. t. 1. p. m. 502. in fr.* Illud sane certum est, cum ea quæ abundant, non viciant scripturam *L. 94. ff. de R. I. valebit nihilominus testamentum parentis holographum, utut simul à testatore sit subscriptum & vel inutiliter: ne utile vitietur per inutile. c. utile. de R. I. in 6to. Reusner. de test. m. 4. c. 4. n. 15. seq.* Denique adhuc illud notandum, quando hic nomina heredum, portiones hereditatis, & dies adscribi debere dicitur: Accursium & Bartolum id male restringere ad testamentum holographum; neque melius Barbatiam *Confil. 58. lib. 4. n. 4.* ad testamentum ab alio scriptum, quod pater non subscripsit, vid. *Reusn. d. c. 4. n. 23. seqq.*

§. XVII. Illud quoque indubitati juris est, tale testamentum privilegiatum holographum, non nisi quoad liberos valere; extraneas vero personas in eo neutiquam heredes institui posse, *d. L. 21. §. 1. in fin. Cod. de testam. Nov. 107. c. 1. Donell. lib. 6. c. 9. Gail. 2. Obs. 112. n. 7. Matib. de testam. Disp. 2. ib. 11.* Imo ne quidem Legata & fidei commissa recte relinquuntur uxori aut extraneis personis, nisi duo saltem fuerint adhibiti testes. vid. *Gud. del. de jure noviss. lib. 2. c. 4. circa fin. vers. si quis querat. H. Hartm. practic. Obs. 5. t. 38. Carpz. p. 3. constit.*

constit. 4. def. 19. seq. quamvis cum Richt. *Dec. 29. n. 89.* quadantenus dissentiat *Struv. Exerc. 32. thes. 19.* Quid vero si piæ causæ in eo quid sit relictum? Ne quidem piæ causæ favore, schedulam testatoris manu scriptam aut subscriptam, valere ut testamentum, docet *Reusner. d. tr. p. 4. c. 12. n. 12. add. Panschn. lib. 2. qu. pract. 8.* Atque hoc non solum in parentum testamento, sed in aliorum quorumque ultimis voluntatibus holographis, quibus piæ causæ quid relictum est, observatur; neque valet arg. ex Auth. *Quod sine. Cod. de testam.* cum diversa sit ratio liberorum, quibus alias ab intestato debetur hereditas. *Reusner. d. l.*

§. XVIII. Diximus supra th. 15. odiosum atque periculosum esse, extremam de hereditate voluntatem tam multis testibus relinquere, quod evenit, quando LL. testamentariæ requirunt, ut testamentum scriptum, coram testatore & testibus relegatur. *L. 29. Cod. de testam. Sand. lib. 4. tit. 1. d. 5.* idque non solum ut fraus & falsitas scriptoris evitetur, & fides instrumenti certior & plenior eluceat; sed & ob eam præcipue causam, ut constantia voluntatis quasi ex geminatione actus illius in testatore appareat. vid. *Reusn. d. tr. p. 3. c. 9. num. 2. seqq.*
Sufficit tamen si testator profiteatur coram testibus,

bus, hoc esse testamentum suum; licet non dicat sibi id esse prælectum: add. *Besold. Consil. 203. Dn. de Lyncker. Anal. Inst. Lib. 2. t. 10. §. 3.* modo testator literas calleat, ut saltem legere ipse poterit; alias nequidem iudiciale absque prælectione valebit. *Carpz. p. 2. Decis. 149.* Cæterum prælectionem istam in testamento holographo quod ipse testator totum scripsit, non desiderari, cum aliis testatur *Reusn. d. c. 9. n. 20.*

§. XIX. Exinde colligere est, quod surdo, utut per morbum supervenientem tali, vix liceat in scriptis testari, si literarum sit ignarus. *arg. L. 10. Cod. qui testam. fac. poss.* Alia est ratio in testamento muti, quippe quod illud huic secundum eius voluntatem ab alio conscriptum, omnino coram testibus prælegi possit. Cæterum si mutus ipse literas calleat, totumque testamentum sua manu conscripserit, quin jure communi valeat ipsius testamentum, dubitare nos prohibet Imperator *in cit. L. 10. in fin.* Immo nec in furdo, sive discretum fuerit infortunium, sive concurrens, aliter statuendum esse videtur *per d. L. 10. ibi: & vocem abstulit & aures conclusit: si ponamus ejusmodi personam literas scientem, omnia quæ priori interdiximus, hæc ei sua manu scribenti permittimus.* Cessat igitur in

testator testamentum suum utuc holographum,
manibus principis vel secretariorum insinuet; tan-
toque magis in judiciali testamento holographo
praesentiam testatoris necessariam esse puramus per
ea, quae tradit Reusner. *de testam. p. 4. c. 19. num. 21.*
segg. Moller. 1. semestr. 5. Carpzov. dd. ll. Berlich.
Decis. 94.

§. XXI. Testamentum holographum rati-
one ceterarum solennitatum quidem imperfe-
ctum; quoad voluntatem vero testatoris omni-
bus numeris absolutum, ipseque heres manum te-
statoris agnoscens, voluntatemque defuncti sciens.
An ad ejus observantiam *ex rat. §. f. J. de fideicom-
hered. §. L. f. Cod. eod.* saltem in conscientia obliga-
tus sit heres? vexata, tum inter moralistas, tum
LL. nostrarum DD. quaestio est. Et quamvis
Reusner. *de testamentis p. 1. c. 4. num. 29.* Fachin. *4.*
controvers. c. 5. alique etiam nostri temporis Juri-
magnum nominis heredis conscientiam absolvere
nolint; solidis tamen rationibus usuque fori con-
trario solatur eum, Struvius *Exerc. 32. th. 16.* qui
per inutilem defuncti holographiam auferri sibi vel
imminui hereditatem jure delatam non posse cre-
dit. *conf. Engel. Colleg. jur. Can. l. 1. t. 2. §. 3. n. 54.*
segg. item Oshand. p. 3. cas. consc. c. 5. Puffendorff. l.
4. J.

4. J. N. c. 10. n. 7. *seqq. ap. Dn. de Lyncker Anal. ad Struv. d. ib. 16.* quicquid sit, quod generosum esse dicat contrarium Pufendorffius. Interim juxta mores Lotharingæ Alsatia &c. ex holographo heredem in possessionem mitti posse, affirmat Schilter. *Exercit. ff. 2. §. 24.*

§. XXII. Tandem quod contraria testamenti holographi attinet, ea cum cæteris testamentorum speciebus fere sunt communia; sic infirmatur testamentum prius holographum per posterius non holographum vel autographum, modo alias posterius tam ratione voluntatis quam solennitatis fuerit perfectum; Quid si vero istud clausula codicillari munitum fuerit? Equidem clausula hæc sanat quidem defectum solennitatis, *arg. L. 29. §. 1. qui testam. fac. poss. L. f. §. 1. Cod. de Codicill.* inutilis tamen omnino est, si nec requisita ultimæ voluntatis adfuerint, quæ ad Codicillos alias sunt necessaria. *arg. L. 17. de jure codicill. Turret. de effect. claus. codicill. q. 103.* Quid si vero in testamento posteriori holographo instituti sint, qui alias ab intestato essent successuri; maxime si in priori solenni testamento exheredatus fuerit filius, in posteriori autem non solenni holographo ipse instituetur heres? Sane etiam imperfectum testamentum

D 2

poste.

posterius istis casibus rumpere prius, apparet ex *L. 2. de injust. irrit. rupt. testam. L. 12. eod. L. 12. §. 1. de bonor. poss. contr. tabb. L. 21. §. 3. Cod. de testam.* ita ut tunc illa voluntas non valeat quidem ut testamentum; sed jure singulari ut quaedam hereditaria distributio; nec firmitas testamenti attendatur, sed mutatio voluntatis, quæ constanter facta cenletur propter affectionem, quam regulariter in cognatos habemus. *conf. L. 24. §. 1. de adim. legat. Struv. Ex. 32. tb. 41.* Cum tamen etiam in ejusmodi minus solenni ultima voluntate V. requirantur testes, *d. L. 2. Struv. c. l.* ideo nudum testamentum holographum non rumpere prius, nisi posterius fuerit inter liberos, verius videtur, sicuti in terminis consulti Cujac. *Consult. 55.* Et tantum de testamento holographo simplici!

CAPVT II.
DE
TESTAMENTO
RECIPROCO.

§. I.

De testamento holographo separatim cum egerimus præcedenti capite, quantum ad præsens

lens institutum sufficere videtur, nunc etiam de reciproco, abstrahendo ab holographia non nihil, hoc capite dicemus: Sic enim ex simplicibus eo facilius dijudicare licebit de utriusque mixtura in capite sequente. Atque ne citra verborum cortices occupati, rerum nucleum levius degustare cogamur; protinus ad potiores quaestiones oculos convertemus.

§. II. Possemus vero & hic, duplici ratione considerare testamentum reciprocum: (1) Quoad subjectum *passivum*, quatenus unus quidem testator plures heredes instituit eosque invicem reciproce substituit: Nam cum heredis institutio sit forma, caput & fundamentum totius testamenti, §. *ante heredis 34. f. de Legat.* quidni ex reciproca heredum institutione mutuaque substitutione testamentum appellare liceret reciprocum? (2) In sensu magis recepto, respectu subjecti *activi* testamentum reciprocum dicimus, quando duo testatores mutuo sese heredes instituunt iisdem praesertim tabulis.

§. III. De illa quidem reciproca substitutione, (de qua praeteris videatur Fern. Vasquius *de Success. progress. l. 2. §. 19.*) varia quidem, varii argumenti & ponderis quaestiones, discutiendae

forent, veluti: Quando reciproca substitutio differat à compendiosa? *Covarr. ad cap. Rainut. §. 9. n. 4.* An reciproca substitutio filiis partim puberibus partim impuberibus facta, comprehendat substitutionem pupillarem, & an ad filiorum heredes transeat? *Thöming. Dec. 25. Mant. de Conj. ult. vol. 1. §. 6. 8. Fr. Vivius 2. Decif. 397.* An reciproca fideicommissa possint remitti? *L. 11. Cod. de transact. ibique Gloss. & DD.* Si in testamento legantur tantum substitutiones reciprocae, an institutio tacite subintelligatur? *Dauth. de testam. rubr. de instit. her. n. 335. 397.* Ex quibus conjecturis substitutio fideicommissaria comprehendatur in reciproca? *Mant. de conjectur. ult. vol. 1. 7. t. 4. conf. Vasqu. de success. progress. l. 2. §. 11. num. 9. item, ex quibus conjecturis inducatur reciprocum fideicommissum. Idem d. l. 1. §. 5.* An fideicommissum reciprocum adjungi possit legitimæ? *Vasqu. de success. creat. l. 1. §. 10. n. 174. 250. it. de success. resol. l. 3. in Leg. si pater puella Cod. de inoff. testam. n. 1. & simil.* Verum enim vero ne à scopo longius aberremus, hæc primis labris tetigisse sufficiat.

§. IV. De famosiori itaque testamentorum reciprocorum specie illa, qua duo, aut plures mutuo se heredes instituunt, heic potissimum nobis,

nobis, quantum ob temporis penuriam fieri potest, agendum erit, quod an? & quo jure permiffum fit? ante omnia perlustrandum venit. Enim vero Reusnerus *de testam. p. 1. c. 11. n. 14.* jure Romae regulariter reprobatum esse; quia votum captandæ mortis induceret & libertatem testandi quadatenus auferret; affirmat: eamque in rem adducit Peckium *de testamentis lib. 1. c. 8.* qui tamen citato loco potius de pactis successoriis agit, & ipse Reusnerus promiscue de testamento reciproco & pactis reciprocis agere videtur, quando *cit. l. n. 15.* moribus & consuetudine hodie aliud receptum esse dicit, qua valerent ejusmodi pacta & statuta gentilitia &c. Et sane petitio principii est, quando Reusnerus generaliter putat, reciprocum testamentum inducere votum captandæ mortis, & impedire libertatem testandi. vid. *L. 71. pr. L. 81. §. 1. de hered. instit. Dn. de Lyncker. Anal. ff. lib. 28. tit. 5. ib. §.* Non enim dici potest captatoria voluntas in qua duo se invicem heredes instituunt simpliciter, affectionis causa potius, quam mutua nuncupationis ergo. *Covarr. tom. 1. de testam. ad c. 13. n. 1. conf. Daub. de testam. rubr. Efficiens testament. num. 24. seqq. Cujac. 16. Obs. 11. Coras. §. miscell. 13.*

§. V. Equidem moribus nostris inter conjuges

juges reciprocam testationem unis tabulis fieri posse usu fori comprobatum dant, tot Jctorum documenta. vid. *Myns. 1. Obs. 8. ibique Fabric. in addit. Gail. 2. Obs. 117. Andler. Dec. lib. 2. t. 5. n. 32. Finckelth. Obs. 90. Carpz. ad Constit. El. Sax. 43. part. 2.* An autem inter alios quoque testamenta plura in eadem charta fieri possint? Non convenit inter DD. Negativam adstruit Ant. Matthæi *de Success. c. 1. §. 22.* & vix ultra conjuges eum testandi modum admittit *Vigl. Zuichem ad §. sed & unum Inst. de testam. ord. n. 2. seq.* eo quod absurdum sit tabulas, altero testatorum adhuc superstite, publicari; neque jus speciale quo in testamento patris, cui adjecta substitutio pupillaris, simplex solennium adhibitio concessa est, trahi posse in consequentias &c. Alii vero simpliciter affirmant, plures in uno testamento testari posse. *Lauterbach. in Compend. ff. qui testam. fac. poss. p. m. 486. ibique Dn. Stryck. in Not. Franzk. 2. Resol. 11. Carpz. p. 3. Constit. 7. def. 12. n. 1. Daub. de testam. ad L. 24. de testam. n. 2. it. rubr. de mut. testam. potest. n. 84. Peckius de testam. conj. lib. 1. c. 19. (ubi n. 3. ad dubia Viglii respondet.) Suarez. thes. recept. Sentent. lit. T. n. 71. Clar. de testam. qu. 60. & plures ap. Reusn. de testam. p. 1. c. 2. num. 18.*

§. VI.

§. VI. Cum itaque ea, quæ fit inter conjuges frequentissima sit testamentorum reciprocorum species, ideo de ea quoque nobis præcipua erit tractatio, unde de cæteris speciebus suis terminis facile deinceps argumentari licebit: Equidem cum per omnia libera esse debeat testandi facultas, & voluntas nullis supposita insidiis; adeo ut nequidem ad alterius conjugis interrogationem conditum testamentum, valere, Carpzovius statuat *p. 3. Const. 5. d. 6.* multo minus, si uxor sollicitationibus mariti flagitata, ad domum amici se recipiat, ibique testamentum conficiat adjectis clausulis derogatoriis, domumque reversa ad arbitrium viri aliud scribat, illud valebit, cum dolo ad id inducta præsumatur. *Berlich. p. 3. concl. 7. n. 13.* Quid vero si expresse hoc actum fuerit, ut alter alterum vicissim hæredem institueret; an mutari ab alterutro possit testamentum? Et posse mutari, decidit Brunnem. 2. *Decis. 24.*

§. VII. Materiam objectivam testamenti reciproci si spectemus, duo sunt testamenta & diversa, licet iisdem tabulis comprehensa: siquidem de duabus hereditatibus disponunt, & proinde Notarium pro confectioe testamenti reciproci duplex exigere posse salarium, affirmat Carpzov.

E

P. 3.

P. 3. Const. 7. d. 22. Finckelth. Obs. 90. n. 7. Unde an in iis locis, ubi pro quolibet testamento reipubl. aliquid penditur, gabella duplicari debeat? vid. remissive Peck. *de testam. conjug. l. 1. c. 19. in fin.*

§. VIII. Formam vero si intueamur, unum quidem testamentum esse videtur testatio reciproca, quippe iisdem, ut simplex testamentum, solennitatibus contenta; hac tamen moderatione adhibita, ut rogatio Notarii & testium de duobus testamentis expresse institui debeat, *Reusner. de testam. p. 1. c. 2. n. 18.* alias vel XIV. testes requiri; vel VII. testes in subscriptione, se utriusque testatoris nomine subscribere, fateri debere, commentat *Hopp. in Comment. Inst. l. 2. t. 10. §. 13. conf. Fabric. ad Mysing. r. Obs. 8. ampl. 2.* De cetero non solum utrinque per modum ultimæ voluntatis; sed & ab alterutra parte per modum contractus, reciprocam heredis institutionem fieri posse probat *Dn. de Lyncker. in Anal. ff. l. 28. t. 3. thes. 43. add. Dn. Schilt. Exerc. ff. 39. §. 57.* Equidem si testamentum reciprocum sit factum, & codicilli postea conficiendi, in testamento isto confirmati, contineant in quo læderetur alter conjux, codicilli non sunt rati. *Brunnem. 4. Decis. 27.* Quanquam alias in testamento conjugum reciproco æqualitas haud

haud requiratur. *Berlich. p. 1. Dec. 91.* Unde valet testamentum reciprocum, in quo maritus uxorem in sola portione statutaria instituit. *Brunnem. 3. Decif. 23.* Ut ut vel citra ejusmodi reciprocam institutionem conjuges se invicem portione statutaria regulariter privare non possint. vid. *Carpzov. P. 3. Const. 7. d. 2. seq. Berlich. p. 3. concl. 9.* Nec uxor consentiens in testamentum mariti, protinus renunciaffe portioni statutariae censetur. *Dn. de Lyncker. Decif. 253. p. m. 328.* Denique notandum, quod etiam in testamento reciproco servanda sint jura institutionum & præteritionum personarum necessariorum, *Idem Decif. 430.*

§. IX. Quid vero statuendum de eo testamento reciproco, quo disponitur de dividendo eo inter utriusque conjugis cognatos, quod post mortem ultimo decedentis superfuerit? Elegantem casum decisum refert laudatus Dn. de Lyncker. *Decif. Fenens. p. 2. Dec. 620.* his verbis: Veronica hatte mit ihrem Eheherrn ein Testamentum reciprocum aufgerichtet, dieser stirbt erst, die Veronica hernach: vor ihrem Tode aber hatte sie etliche Kasten ihrer Schwester zugeschickt, und diese gedachte die ihr zugesandte Stücke zum Voraus, ex capite donationis inter vivos, gegen ihres

Schwagers Freunde zu behaupten; Diemeil nun das Testament in diesen Formalien bestunde: Wenn die Veronica ihren Herrn überleben, und sodann die Welt gesegnet würde, so hat sie auf solchen Fall gleichfalls beständig gesetzt und verordnet, daß sodann diejenigen Güter und Stücke, an Mobilien und Immobilien, was sie von ihrem Eheherrn, sowohl Vermöge dieses Testaments, als auch, besage der zwischen ihnen aufgerichteten reciprocalischen Donation, erlanget, und zur Zeit desfalls noch übrig, und vorhanden sind, zur Helffte, auf ihres Eheherrns Freundschaft, wiederkommen und fallen sollte. So war der Veronica Schwester Vorgeben, wenn Sie die Donation würde erweisen können, gegründet; und mußten des Mannes Freunde, dieselbe nichts desto weniger mit in das Ubrige zu gleicher Theilung lassen. Menf. Sept. 1687. nach Rößterig.

§. X. Ulterius quaritur: Si in testamento reciproco, alterutri conjugum omnia bona relinquuntur: An alterius defuncti cognati seu heredes ab intestato, quartam falcidiam detrahere possint? Quod negamus, maxime si heredes ab intestato tales sint, quibus nec alias legitima debetur. *Carpz. p. 3. Const. 1. d. 11. vid. Dn. de Lyncker.*

p. 1.

p. 1. *Decis. Jenens. 174.* cessat enim ratio L. falcidia; cum testamentum conjugum reciprocum per tradita Berlichii *part. 1. Decis. 91. num. 2. & Gail. 2. Observ. 40. num. 7.* sit donatio remuneratoria, in qua non locum habet falcidia, Schneidew. *ad §. f. Inst. de L. Falcid. num. 17. Carpz. d. l. inf. & alias reciprocationis favore multa in jure admittuntur. Thöming. Dec. 57. n. 6.* Quid si conjuges in testamento reciproco utriusque familiae cognatos heredes instituerint? an quæque familia ex semisse instituta censebitur? negandum videtur: cum partibus in testamento non expressis, ratio successionis ab intestato fervetur: sed affirmativam tuetur, Richt. *p. 1. Dec. 37. n. 12. seqq.* restringit vero eam Carpz. *p. 3. C. 9. d. 15. n. 4.* si testator per particulam *æque* vel *simul* voluntatem suam exposuerit: contrarium tamen uberius propugnat Richt. *d. l. n. 15. seqq.*

§. XI. Nimirum testamenti reciproci effectus est: Quod post utriusque conjugis mortem bona testatorum ad cognatos eorum, jure fideicommissi transferantur Carpz. *p. 3. C. 7. d. 18.* atque utriusque conjugis proximiores cognati æque instituti, in capita succedant. Carpz. *c. l. def. 20.* ita tamen, ut juxta §. præced. utraque cognatio semis-

sem capiat : Unde sicut alias heres fiduciarius, fideicommissariis, de fideicommissio solvendo cautionem tenetur prestare *L. 1. seq. L. 15. S. f. ut Legat. vel fideicommiss. causa caveatur. Struv. Exerc. 36. ib. 50. seq.* Ita etiam testamenti reciproci superstes conjux, defuncti conjugis cognatis de prestandis fideicommissis satisfacere tenetur. *Carpz. d. l. def. 19.* Neque illud hic prætermittendum, quod ex testamento reciproco conjugum, heredes fiant actu primo, qui ante ultimum morientem decessere : adeoque si maritus cum uxore sua, hoc modo reciproce testaverit : ut post relictæ viduæ mortem, fratres sui reciperent hereditatem : mortuis quidem ante viduam, illorum tamen heredes seu liberi ad fideicommissum admittuntur. vid. *Dn. de Lyncker. p. 1. Decis. Jen. 324.*

§. XII. De contrariis testamenti reciproci ultimo loco quædam monenda veniunt. Unde prima fronte frequens hæc exurgit quæstio : An testamentum reciprocum ab uno conjuge etiam post mortem alterius possit revocari ? Quam quidem per dubitandi & decidendi rationes late ventilat *Finckelthufius Observ. 90.* eamque affirmative simpliciter tuetur *Mynsing. Cent. 1. Obs. 8. ibique Fabric. in addit. conf. Gail. 2. Obs. 117.* quod & se-

cundum juris Romani rigorem admittit Schilt. *Execr. ff. 39. th. 57.* juxta regulas vero juris naturæ generaliter negat. Nobis autem duplici distinctione commodissime hæc quaestio enodanda videtur. Et primo quidem videndum, an testamentum illud reciprocum fuerit *absolutum*; an *correspondivum*? Illud utique potest revocari, etiam re non amplius integra, & altero testamento licet per mortem unius conjugis confirmato; hoc vero quia ex subsistentia alterius dependet *Mew. part. 2. ad Jus Lubec. t. 1. art. 10. n. 36. seq. A. Fab. lib. 6. Cod. t. 5. defn. 18.* ab altera parte sola mutari vel revocari nequit. *Struw. Ex. 32. th. 43.* Agnoscit & hanc distinctionem Dn. ab Andler. *Decis. lib. 2. t. 6. n. 33. seq. & Berlich. t. Dec. 92. n. 5.* Neque solidi quid habet Brunnemannus 2. *Decis. 24. n. 4. seq.* cur eam reprobaret. vid. Dn. Lyncker. *in Anal. ad Struw. d. th. 43.* falsa enim est hypothesis, quod mutua conjugum dispositio pro captatoria sit habenda, vide *Eund. Anal. ad t. ff. de hered. instit. th. 8.* Secundo distingvendum putamus: An uterque conjugum per modum *ultimæ voluntatis* disposuerit? An vero alteruter per modum *contractus* consenserit, & sese obstrinxerit dispositioni alterius conjugis super utriusque bonis? Isto casu idem subsistit

Sic revocatio s. mutatio à superstite conjuge sus-
 cepta, saltim ratione bonorum à se provenientium,
Carpz. p. 3. Const. 2. def. 11. 12. Struv. c. l. altero etiam
conjuge adhuc vivente & invito. Gilken. ad L.
15. Cod. de pactis. n. 14. Richter. p. 1. Dec. 26. n. 19.
 ita ut suam partem alienare vel de ea pro lubitu dis-
 ponere & testari possit. *Id. Dec. 22. n. 17. & Dec. 37.*
n. 16. Hoc vero casu, ubi in modum contractus
 se obstrinxit, irrevocabile habetur testamentum.
Carpz. p. 3. Const. 2. d. 13. Quod tanquam caute-
 lam commendat *Berlich. d. Dec. 92. num. 6.* Quae
 doctrina, utut teste *Dn. de Lyncker. in Anal. ad*
Struv. d. th. 43. apud Saxones & plures Jctos alios
 recepta sit; nihilominus à *Brunnemanno* in dubi-
 um vocata est *d. Dec. 94. n. 6.* contendente, nulla
 hanc doctrinam niti ratione; & contra *L. ult. Cod.*
de pactis. conjugem contentientem se testandi po-
 testate privare; Et tamen rationis affatim refert
Berlich. c. l. n. 7. atque *n. 11. seq.* *Brunnemanni* re-
 primit dubia. Illud demum certum est; ubi alias
 ejusmodi testamentum revocabile est, ne juramen-
 tum quidem huic revocationi obstare. *Mynsing.*
& Brunnem. ad. ll. Franzk. 2. Resol. 11. seqq.

CAPVT III.

DE

TESTAMENTO
HOLOGRAPHO RECIPROCO.

§. I.

Præcognitis simplicibus testamentorum generibus, holographo sc. & reciproco, nunc eo facilius de utriusque mixtura iudicare licebit; Illud tamen præmonendum esse duxi, hoc capite præprimis agendum esse de testamento holographo legaliter accepto, h. e. quod totum testatoris manu conscriptum est; neque reciproca substitutio nobis hic adeo curæ erit, sed de institutione reciproca qualis qualis erit tractatio.

§. II. Verum vero, cum nobis neutiquam sermo sit, de distinctis testamentorum tabulis, in quibus duo vel plures mutuo se heredes instituunt; sed de eo in quo plures in una charta vel membrana voluntatem suam exponunt: Ideo ante omnia in limine extricandum erit, qua ratione dici possit testamentum reciprocum holographum: Aut enim uterque testatorum voluntatem suam propria manu exponit: Et sic, cum non sit eadem manu

F

tum

tum conscriptum, non videtur dici posse holographum, & contradictio velut in adjecto esset, testamentum *pro parte* holographum: Aut unus testatorum una alterius voluntatem sua manu exprimit: & nec hoc quidem holographi nomine venire posse videtur; cum holographum testamentum sit, quod testator propria manu totum conscripsit. At vero utrumque haud inepte holographum dici existimamus: Illud quidem ideo, quia in testamento reciproco duo sunt testamenta *Carpz. p. 3. Const. 7. d. 21. n. 12.* quorum utrumque, cum perfectum totumque esse oporteat; utrumque etiam manu testatoris sit scriptum: quid impedit vocare holographum? Hoc vero, quod sola & sola alterius testantium manu concipitur, holographum non minus dici potest, quippe definitioni in *ib. 10. c. 1.* traditæ per omnia conveniens.

§. III. Ut vero à testamentis reciprocis holographis eo magis exulent fraudes, quæ facile iis strui possunt; in primis constare necessum est, tale testamentum utriusque conjugis voluntate esse confectum, & utriusque testatoris manu conscriptum; & nisi alias testatorum manus sit conspicua, consultum fore, ut in præsentia testium conscribatur, commendat *Stryk, in Notis ad Comp. Lauterb. tit.*

tit. qui testam. fac. poss. verb. totum. p. m. 701. Un-
de non solum à marito ; sed & ab uxore ceteræ te-
stamentariæ solennitates pari modo sunt observa-
dæ ; ut v. c. testes ab utroque rogati in subscriptio-
ne utriusque testatoris mentionem faciant. vid.
Hopp. ad §. 13. F. de testam. ord. Imò nec principi
vel iudici aliter insinuari posse, quam utroque con-
iuge præsentate, & voluntatem suam approbante,
ex supra traditis c. 1. §. 21. verum est.

§. IV. Cæterum an in tali testamento reci-
proco, à solo testatore marito conscripto, & vel
ab uxore generaliter subscripto, imò judicialiter
insinuato, valeat heredis institutio, fideicommis-
sum, legatum &c. ab uxore ipsi relictum ? Haud
exigui momenti quæstio est. Pro cuius affirmati-
va facere videtur : quod iuribus permissum sit, ut
conjuges testamentum simul in iisdem tabulis con-
dant, seque reciproce heredes instituant, & talia te-
stamenta unis solennibus expediri possint, *arg. L.*
19. Cod. de pact. ibique Bald. Salicet. Castrens. &
DD. comm. Oldrad. consil. 174. Gail. 2. Observ. 117.
Maxime cum subscriptio uxoris fraudem exclude-
re videatur, cui insuper fides judicialis accedit: At-
qui in præsentia iudicis & scabinorum etiam ipsum
actuarium suis quid recte adscribere posse, deci-
sum,

lum, refert Dn. de Lyncker. p. 2. Decif. Jenenf. 651. Et Reusner. p. 3. c. 23. n. 14. legatum, quod maritus in testamento uxoris sibi adscribit, ea consentiente, & Notario subscribente testamento, ab uxore prius relecto & recognito, valere, existimat.

§. V. Sed enim, cum ne pater quidem in testamento alieno filio quid adscribere possit, nisi testator speciali subscriptione expresse repetierit: *se ea dictasse & recognovisse*, L. 15. ff. ad L. Cornel. de fals. Dn. de Lyncker. p. 2. Decif. 664. Richt. vol. 1. p. 4. Consil. 11. n. 26. seq. Et multo minus maritus sibi in testamento uxoris legatum adscribere possit, per *express. text. in L. 4. Cod. d. bis qui sibi adscr. in testam.* dictante licet testatore. Carpz. p. 3. Consil. 3. d. 9. nisi itidem testator se reliquisse testatus sit, idque specialiter & expressis verbis. *Idem d. C. 3. d. 10. n. 1. 2. vid. eund. omnino p. 2. Dec. 151. (ubi num. 4. Reusneri tradita reprobat.)* eadem vero, imo major sit prohibitionis ratio ejus, qui se heredem scribit; quam qui legatum sibi in alterius testamento adscribit, vid. *Carpzov. d. Dec. 151.* cum legatarius possit adhiberi testis; heres vero ob summam fraudis suspicionem penitus repellatur: Unde per necessariam consequentiam à minori ad majus inferitur, cui non licet in testamento sibi legatum vel aliud

liud quicquam adscribere, *L. 4. Cod. d. t. is nec heredem se scribere potest*, quod certe fieret, si maritus totum testamentum reciprocum sua manu conferberet. Nec dubito, quin talis scribens poena *L. Corneliae* coërceri possit. *L. 1. §. 1. 6. l. 14. l. 15. ff. ad L. Corn. de fals. l. 3. Cod. qui sibi adscrib. in testam.*

§. VI. Ardua hinc exsurgit dubitatio: An testamento reciproco, per holographiam mariti, se ipsum heredem scribentis, à parte uxoris invalidato, etiam reciproca mariti institutio, qua uxorem heredem scripsit, infirmetur? Et prima quidem fronte id videtur afferendum, cum sublato correlativorum uno tollatur & alterum, & reciprocatio non nisi in duobus possit subsistere: Verum licet testamentum reciprocum ob infirmationem alterius non possit subsistere amplius ut reciprocum, valebit tamen ut testamentum simplex: diversa enim est utriusque dispositio & separabilis, ita ut utilis per inutilem non vitietur: ideo cum *Perezio in Cod. t. de his qui sibi adscribunt in testam. n. 7. & Ant. de Gamma Decis. 231.* negativam propugnare non dubito. Atque hanc sententiam nuperrime etiam, tum *Rintelenses*, tum quoque *hujus Salanæ Jcti* clarissimi duobus responsis per du-

bitandi & decidendi rationes doctissime confirmā-
runt : quæ, ut sua radiant luce & assertum no-
strum egregie illustrent, majoris auctoritatis causa
huc apponere lubuit.

CASVS AVTEM TALIS EST :

Condiderat Titius cum Seja uxore iisdem
tabulis testamentum reciprocum, in quo primo
moriturus, superstitem pleno jure heredem insti-
tuit : Cum jam mortua uxore maritus quoque
brevi post decederet, quoque testamentique ta-
bulæ aperirentur publicarenturque, cæteris suo lo-
co relictis, istud à defunctæ uxoris heredibus ab in-
testato in dubium vocatum est : Utrum testamen-
tum, quod totum mariti manu scriptum reperie-
batur, quoad reciprocam uxoris institutionem,
qua maritum heredem instituerat, possit subsiste-
re, necne ? Et responderunt JCI Rintelienſes per
rationes dubitandi & decidendi his verbis :

Szwar in Rechten erlaubt und zugelassen :
*Quod conjuges simul testamentum condere, &
in eadem charta se reciproce heredes instituere : &
italia testamenta, quamvis re ipsa duo & diversa sint
testamenta, unius tamen solennitatibus expediri
possint. arg. L. Licet. 19. Cod. de pactis ibique Bald.
Salicet.*

Salicet. Castrenl. & DD. comm. Oldrat. *Confil.*

174. Gail. l. 2. *Observ.* 117.

Und dann aus der Copia dieses Testamenti und dem Bericht erhellet, daß dasselbe auf allen Blättern von beyden Eheleuten unterschrieben und unterschiegelt, und auf beyder Eheleute Begehren von dem damahligen Stadt-Schultheissen und beyden Bürgermeistern, nachdem ihnen dieses Testament beyde Eheleute verschlossen vorgezeigt, mit Bericht, daß in demselben ihr letzter Wille enthalten wäre, als ein gerichtliches Testament aufgenommen, und von ihnen, durch ihre eigenhändige Unterschrift, und beygedruckte Amts-Siegel confirmiret worden. Also dieses Testament, als ein Testamentum ad acta conditum, anzusehen und zu halten ist, *per tradita Berlichii p. 3. concl. 4. n. 9. seqq.*

Jedoch aber, weilten Titius das ganze Testament, und also auch diesen §. Trüge sich aber fünffstens zu (worin die Mit-Testatrix Seja ihren Eheherrs, den Titium, hinwiederum zu ihrem Universal Erben eingesetzt hat:) mit seiner eigenen und alleinigen Hand geschrieben; So halten wir dafür, daß solch Testament, soviel der Seja Güther und Verlassenschaft betrifft, allein von

voll beschwigen zu Recht unkräftig und nicht be-
ständig sey; Folglich der Seje Verlassenschaft,
durch solch Testament, auf ihren Eheherrn seel-
gen, nicht, sondern vielmehr auf der Testatrix
heredes ab intestato devolviret, und dieselbe dar-
zu zu admittiren seyen.

Sintemalen nicht allein insgemein bekand-
ten Rechts: *Quod scriptura illa, qua sibi ali-
quis in alterius testamento legatum vel fideicommis-
sum adscribit, de falso suspecta, adeoque prohibita
fit, ut non solum illud quod sibi quis adscripsit, pro non
scripto & nullo habeatur, sed etiam talis scribens
poena L. Cornel. de fals. teneatur L. 1. §. 7. L. 6. L. 14.
L. 15. ff. ad L. Cornel. de fals. L. 3. Cod. de his qui sibi
adscrib. in testam. ibique Salicet. & DD. comm.*
sondern auch insonderheit einem Ehemann der-
gleichen in Testamento uxoris sich zuzuschreiben
verbothen ist per L. 4. Cod. qui sibi aliquid adscrib.
in testam.

Und ob zwar das *SCtum* vel *Edictum Clau-
dianum*, worinnen dergleichen verbothen, nur
von *Legatis* und *Fideicommissis* redet, so ist doch
eadem, imo *major ratio prohibitionis* bey demjen-
gen, so gar das *Testamentum alterius* schreibt;
ideoque idem jus statuendum, uti in terminis docet
Carpz.

Carpz. Dec. 151. per L. 15. §. 3. ff. ad L. Cornel. de falsis L. 5. Cod. qui sibi adscr. in testam. verli. aliquod emolumentum.

Es thut auch nichts zur Sache, daß die Testatrix das Testament auf allen Blättern bis zu Ende mit ihrer eigenen Hand unterschrieben, und besiegelt habe: *Siquidem ad hoc, ut ejusmodi adscriptum in alterius testamento valeat, nuda testatoris subscriptio & subsignatio, etiamsi constet, quod testator testamentum dictaverit, non sufficit, sed precise requiritur, ut aliunde constet, id quod sibi aliquis adscripsit, ex voluntate testatoris adscriptum esse, scilicet ut subscriptione sua speciali se declaraverit testator, se adscriptum illud scribenti dictasse, aut prelecto ipsi testamento, illud adscriptum approbaverit.* d. L. 1. §. 8. L. 15. §. 1. & 3. ff. ad L. Cornel. de fals. L. 2. L. 4. Cod. de his qui sibi adscrib. in testam. Brunnem. in L. 14. ff. ad L. Cornel. de fals. n. 2. Carpz. p. 3. Const. 3. d. 10.

Noch weniger aber ist hierbey zu attendiren, daß der Stadt-Schultzeiß und beyde Bürgermeistere das Testament unterschrieben, und mit ihren respective Amts- und Stadt-Siegeln bekräftiget, und dabey attestiret, daß beyde Eheleute solch Testament in ihrer Anwesenheit unterschrie-

schrieben haben: sintemalen aus ihrem dem Testament beugefügten Attestato zwar erhellet, daß sie Nomine Titii nach dem Hause, wo die testirende Eheleute gewohnet, beruffen worden, nicht aber, daß sie zugleich auch Nomine Seja, und zwar in specie ad actum testandi erfordert worden, wie denen Rechten nach geschehen sollten. L. 27. §. 2. ff. qui testam. fac. poss. Farinac. de test. qu. 62. num. 55. Berlich. supra d. p. 3. concl. 4. n. 17. Gail. d. l. 2. Obsev. 117. n. 2. §. 3.

Über das, so ist ihnen der Inhalt dieses vermeynten Testamenti reciproci inter conjuges, und insonderheit, was der Seja letzten Willen betrifft, nicht vorgelesen, sondern ihnen von beyden Eheleuten ein Documentum verschlossen überreicht, und nur dabey gemeldet worden, daß darinn ihr letzter Wille enthalten sey, mit Bitte, solche Amts- und Stadt-Gerichts wegen zu confirmiren. Quo casu tale testamentum magis vires assumit ex nuda privata scriptura, quam ex approbatione facta per publicas personas, ignorantes contenta in scriptura clausa. Ideoque solennitatem quidem testamenti; non vero substantiam ejus probat, post Barthol. in d. L. 1. §. ex illa. ff. de fals. Bald. in L. dictantibus. Cod. de testam. Ant. de Gamma Decis. 231. n. 4. §. 5.

Und

Und weil also der Stadt-Schultheiß und beide Bürgermeistere den Inhalt der Seje ihres Testaments nicht gehöret, und also nicht sagen können, daß es ihr Wille gewesen sey, ihren Ehemann zu einem Universal Erben einzusetzen; So ist deren bloße Confirmation darzu, daß sie deren ungültiges Testament validiren könnten, nicht anreichig: *sola enim confirmatio, nihil novi juris tribuit.* Gail. 2. Obs. 1. n. 3.

Bleibts demnach dabey, daß dieses Testament, soviel die Sejam betrifft, zu Recht unkräftig, und deren Erbschaft auf ihre nächste Verwandten und heredes ab intestato devolviret sey. *Uti in terminis decidit pracitatus Anc. de Gamma d. Decis. 231. n. 6. Sex eo Perez. in Cod. i. de his qui sibi adscr. in testam. n. 7. B. R. W.*

HVIC CONSONVM EST
RESPONSVM ILLVSTRIS
 SCABINATVS IENENSIS.

Sobwol vor gedachtem letzten Willen, daß selbiger beyderseits vor beständig zu achten, und Titius, Vermöge dessen seiner Eheliebsten Erbworden, angeführet werden möchte:

1. Was massen in Rechten zugelassen, daß zwey Ehegatten, in einem Testamente, einander zu Erben einsetzen mögen. Peck. in tr. de testament. Conjug. l. 1. c. 19. § al.

2. Nirgends verbotthen, daß wann ein Ehemann mit eigener Hand sein Eheweib zur Erbin einsetzet, alsdann wiederum das Weib ihren letzten Willen, durch die Hand ihres Mannes, exprimire, zumalen es sich nicht schicken wolle, in einem solchen Testamento reciproco zweyerley Hände zu gebrauchen. Oder, wann etwa beyde Eheleute, ihre nächste Freunde nicht wissen lassen wollten, daß sie sich allein gegen einander zu Erben eingesetzt, eines Frembden Hand, in Abschreibung ihres Testaments, sich zu bedienen.

3. Nur in denen Rechten des Legati gedacht werde: daß derjenige, so das Testament oder Codicill geschrieben, nicht mit eigener Hand darzu setzen könnte, wie er ein Legatum haben solle. L. 14. § 15. ff. ad L. Corn. de fals. L. 4. § 5. Cod. de his qui sibi adscr. in testam.

4. In gegenwärtigem Testamente alle suspicio falsi & fraudis cessire, angesehen der Mann dem Weibe, und das Weib dem Manne die ganze Verlassenschaft auf den Fall, welcher Theil den

den andern überleben würde, beschieden, gestalt auch die Seja, welche wohl lesen und schreiben können, auf allen Blättern das Testament unterschrieben, und also vermuthlich alle Worte des Testaments eigentlich durchgelesen, im Testamente auch nichts geändert, oder auf dem Rand geschrieben zu befinden, daraus etwa zu schliessen wäre, daß nach ihrer Unterschrift, hinter ihrem Wissen was darzu kommen, sondern der Titius das ganze Testament geschrieben, auch sonst mit Bestande nichts angezogen werden könne, woraus eine Gefährde oder Betrug abzunehmen.

5. Über das die Clausula salutaris gebraucht worden, daß, wann solches nicht gelte als ein zierlich Testament; es dennoch als ein Codicill, Donatio mortis causa, oder sonst anderer letzter Wille kräftig seyn solle.

Indieweil aber (1.) ein solch Testamentum conjugum reciprocum in der That zwey Testamenta enthält, nemlich des Mannes und des Weibes, ob sie gleich per Compendium in eine Schrift zusammen gebracht, und uno actu confirmiret worden. Perez. *ad t. Cod. de his, qui sibi scrib. in testam. n. 7.* in verb. : *cum diversa sit utriusque dispositio & separabilis.* Peck. *cit. tr. l. 1. cap.*

43. §. 1. ibi: *Et cum juris potestate habeantur duo testamenta duoque testatores.* Dahero wann ein Ehegatte seinen letzten Willen ändert, und der andere sich nicht erkläret, ob er gleichfalls Aenderung wolle getroffen wissen, die Vermuthung so lange bleibet, daß sein letzter Wille bestehe, bis die Mutatio erwiesen werde. Peck. d. tr. c. 44. n. 3.

Und aber (2.) in L. 4. Cod. qui sibi adscrib. klar verordnet worden: *Qua in testamento uxoris maritus sua manu legata sibi adscripsit, pro non-scriptis habeantur, und was in dem Titulo: de his qui sibi adscrib. in testam. von denen legatis gesaget wird, nicht minder von der Institutione heredis zu verstehen, wie solches Carpzovius p. 2. Decif. 151. n. 9. 10. Et seqq. durch stattliche Rationes und Leges deduciret. conf. Farinac. Oper. crim. p. 6. ubi agit de falsitate qu. 150. n. 194. auch Perez. cit. l. wohl schreibet: Quid si maritus testamentum simul cum uxore condidit? Certe valebit, etiam manu viri factum in quo ille uxorem suam instituit; non utique illud, in quo ipse se uxoris heredem scripsit, cum diversa sit utriusque dispositio Et separabilis, sic ut utilis per inutilem non vitietur, ut probat Ant. Gamma Dec. 237. n. 6. Auf die in Contrarium angeführte Rationes aber ist leicht zu antworten.*

Und

Und zwar *ad* (1.) solche nichts zur Sache thut.

Ad (2.) freylich die Rechte wollen, daß wann gleich die Frau verlanget, ihr Mann solle sich selbst zu ihrem Erben schreiben, dennoch dergleichen ihm nicht erlaubt, *quia etiam dicente S. Volente testatore, nemo sibi legatum vel hereditatem adscribere debet* L. 3. Cod. qui sibi adscr. in testam. in verb.: *quamvis dicente testatore, aliquod emolumentum ipsis futurum scribere.* vid. L. 5. Cod. eod. in verb.: *jussu ejus servum tibi adscripsisti.* conf. pr. L. 14. ff. ad L. Corn. de fals. ubi de falso tenetur, qui jussu etiam testatoris Legatum sibi adscripserit. Bebold. p. 6. consil. 284. n. 12. *quia nemo potest in testamento suo cavere, ne leges in eo locum habeant.* L. 55. ff. de Legat. 1.

Wann aber ja das Weib will, daß ihr Mann das ganze Testament ganz alleine schreibe, und keines frembden Hand brauchen will: Sie zum wenigsten specialiter subscribiren muß, daß sie ihren Mann zum Erben oder Legatario eingesetzt habe; widrigen Falls solche Heredis institutio oder Legatum aus wichtigen von denen Legislatoribus Romanis angeführten Ursachen vor ungültig erkannt wird. L. 14. §. 1. ff. ad L. Corn. de fals.

Ad

Ad (3.) Oben solche Meynung ihre Abfertigung bekommen.

Ad (4.) Die angezogene Ursachen pro conservanda ultima voluntate praesenti nicht erheblich, indem die reciproca & mutua conjugum restitutio, wie oben dargethan, nicht attendiret wird: Ingleichen die subscriptio generalis, welche allhier vorhanden, nur à poena falsi befreyet, nicht aber das Legatum oder Heredis institutionem salviret. vid. L. 14. §. 1. ad L. Corn. de fals. Auch nicht zu consideriren, daß keine Aenderung oder marginalis additio allhier zu befinden, genug, quod heres vel legatarius nihil sibi adscribere debeat; Und ob schon Titius das ganze Testament, und nicht allein die Stelle, worinne seiner gedacht wird, geschrieben, solches gleichwohl seiner Person Heredis institutionem nicht conserviret. L. 15. pr. ff. eod. in verb.: cum alterius testamentum vel codicillos scriberet, legatum sibi sua manu scripserit; die Jura aber nicht in singulas Personas geordnet, und dahero eben wohl einem Minori, quamvis prudentissimus fuerit, die Restitutio, da er laediret wird, deswegen nicht entstehen kan, quoniam jure minorum in genere constituto utitur.

Ad (5.) Farinac. d. l. n. 184. per textus juris, &
DD.

DD. testimonia erweist, quod pœna adscribentis sibi, locum in qualibet ultima voluntate habeat; **Als** sind wir der Rechtlichen Meynung, daß wann die Seja ihren Mann überlebet hätte, sie zwar ihn geerbet; Nachdem er aber sie überlebet, und sich selbst zu ihrem Erben geschrieben; Ihre Erbschafft auf ihn nicht kommen, und seine Erben sich deren anzumassen nicht befugt seynd. **B. R. W.**

§. VII. Omittis denique multis aliis, quæ de hac materia commemoranda forent, hanc ultimo loco quaestionem addimus: An non saltim jus retentionis ex tali testamento habeat maritus ejusve heredes? Quod N.: Nam ex testamento invalido ne quidem retentionem competere, decisum refert *Do. de Lyncker. p. 1. Decis. 226.* Subsisto hic A. Lector! certo persuasus, maturiorem te expectasse foetum: atque altius etiam foverem figere debuissim, nisi temporis injuria fuissim prohibitus: Nec deerunt, scio, quibus carpere facilius, quam imitari, quive nil rectum putant, nisi quod ipsi faciunt; sed sciantisti, me eorum animi impotentia commiserescere ac vovere, ut aliquando ad sanio rem revertantur rationem. Te vero, æquanime Lector, ut hanc tenuem & impolitam
 H opel-

opellam a qui bonique consulas, & patrocínio tuo
foveas, amice rogo; & si quem Zoilum vel scio:
lum minus recte judicantem reperias, eum a
me salutatum Anticyras mittas, ut
ibi bibat

purgantem pectora succum.

F I N I S.

GVIL. HIER. BRVCKNERI,
PANDEGE. PROF. PVBL. O. CVR. PROV. FACVLTATIS
IVRIDICAE ET SCABINATVS ASSESSOR. COLLEGII
IVRIDICI H. T. DECANI,
COMMENTATIO HISTOR. IVRIDICA,
DE
LIBERTATE
TESTANDI,

GERMAN.

Wem und in welchen Fällen ein Testament
zu machen nur erlaubt ist.

OCCAS, L. I. C. DE SS. ECCLES.

*****
TENAE,
LITTERIS HELLERIANIS. 1755.

I. N. D. N. I. C.

Cum Imperatores Diocletianus & Maximianus in *l. 8. C. de hered. instit. rescripterint* cuidam Hadriano: *Collegium, si nullo speciali privilegio subnixum sit, hereditatem capere non posse, dubium non est, tantum abesse videtur, ut omni prorsus careat dubio, Collegium citra speciale privilegium non esse capax hereditatis, ut potius contraria sententia dubium non habere censeatur. Ita Iustus Paulus in l. 20. D. de reb. dub. sentit: Cum Senatus temporibus D. Marci permiserit Collegiis legare, nulla dubitatio est, quod, si corpori, cui licet coire, legatum sit, debeatur, cui autem non licet, si legetur, non valebit.* Et licet Paulus in hac lege de legato, Imperatores autem in priori lege de hereditate loquantur, omnes tamen Jurium periti facile intelligunt, hac in re parem legatorum, fideicommissorum aliorumque per ultimam voluntatem relictorum esse

esse rationem, atque hæreditatum. Sed nulla inter has leges intercedit pugna. Prioris enim sensus non is est, quod Collegium ad hoc, ut capere possit hæreditatem, speciali opus habeat privilegio, potius illa id innuit, quod Collegium, nullo speciali privilegio subnixum, h. e. tanquam Collegium specialiter non approbatum à Principe vel Senatu, hæreditatem acquirere nequeat, quoniam *Mandatis Principalibus præcipiebatur Præsidibus Provinciarum, ne paterentur (circa speciale Imperatorum vel Senatus privilegium) esse Collegia & Sodalitia, l. 1. pr. D. de Colleg. & Corpor. cui consentit l. 3. §. 1. D. eod. In Summa autem, nisi ex Senatui consulti autoritate vel Casaris, Collegium vel quodcunque tale corpus coierit, contra Senatus consultum & Mandata & Constitutiones celebrat. conf. l. 1. pr. D. quodcujusque univers. nom.* Igitur Collegium, privilegio & autoritate superiorum non munitum, pro illicito habebatur, illicitum autem Collegium instituere, pro crimine reputabatur: *quisquis illicitum Collegium usurpaverit, ea pœna tenetur, quâ tenentur, qui hominibus armatis loca publica vel templa occupasse judicati sunt I. 2. D. de Colleg.*

Propterea in Pandectis titulus de Collegiis &

A 3

Cor-

Corporibus positus reperitur, ubi de delictis & criminibus tractatur. Quoniam enim per coitiones, privato ausu susceptas, tumultus aliaque plura in Rep. excitari possunt mala, Romani severe prohibuerunt conventus, absque superiorum permissu institutos; quod adhuc hodie in Germania observant Principes & Status Imperii, ut non tantum Collegia, primitus fundanda, concessionem superioritate territoriali gaudentium impetrare, sed & pleraque mortuis Imperantibus ab eorum successoribus confirmationem petere teneantur.

Omnibus ex historia ecclesiastica notum est, quam graviter Nero eumque secuti gentiles nonnulli Imperatores Romani primos Christianos afflixerint, ut hi sapius palam convenire non audent, sed noctu & in cryptis atque speluncis sacra celebrarent. Quod etiam circa initium Reformationis in Gallia contigit, unde nomen Hugonotarum descendit, à Pontificis per contemptum Reformationis Gallis impositum, cujus originem Gallicus scriptor *Thuanus lib. XXIV. Histor.* hisce refert: *Cum singule urbes apud nos peculiaria nomina habeant, quibus mormones, lemures, manducos, & cetera hujusmodi monstra inania anilibus fabulis ad incutiendum infantibus ac simplicibus feminis terrorem*

rem vulgo indigetant, Casaroduni Hugo Rex celebratur, qui noctu pomeria civitatis obequitare, & obvios homines pulsare ac rapere dicitur, ab eo Hagonoti appellati, qui ad ea loca ad conciones audientas ac preces faciendas itidem noctu, quia interdum non licebat, agminatim in occulto conveniebant.

Acerrimus Christianorum persecutor fuit Diocletianus Imperator, qui supra citatam legem *8. C. de hered. Instit.* condidit, & per Collegia, hæreditatum incapacia haud dubie etiam intellexit Christianorum Ecclesias, quarum plurimas destruxit, soloque æquavit, uti fusius id exponit *Baronius in Annal.* ad annum Christi 302. n. 1. & seqq.

Ex his jam animadvertimus, quid moverit primum eumque religiosissimum Christianorum Imperatorem Constantinum Magnum, ut in *l. 1. C. de SS. Eccles.* lanciret: *Habeat unusquisque licentiam Sanctissimo Catholico venerabilique Concilio decedens bonorum, quod optaverit, relinquere, & non sint cassa judicia ejus; ubi per Catholicum & Venerabile Concilium intelligit Ecclesias aliosque cætus Christianos pios.*

Hac data & promulgata licentia, sicut Christiani sub gentiliū Imperatorum persecutionibus diu multumque gemuerunt, ita post tempestates illas

illas tempe & halcydonia per Constantinum nacti,
 ut gratum Deo præstarent animum, liberales se er-
 ga Ecclesias & Clericos exhibuerunt, præsertim in
 agone constituti, & liberos non habentes, testa-
 menti certatim bona sua Deo & piis locis dica-
 runt. Sed cum sic nimium crescerent opes cleri-
 corum, qui potissimum mulieribus & viduis per-
 svalere, ut bona sua ipsis & Ecclesiis relinquerent,
 Imperatores Theodosius & Arcadius l. 20. § 27.
Cod. Theod. de Episcop. Eccl. & Cleric. prohibue-
 runt, ne Monachi & Clerici quicquam ex mulieris
 alicujus bonis, aut donatione, aut ultima volunta-
 te, caperent, & ne Ecclesia, etiam pauperes quic-
 quam è testamentis Diaconissarum consequeren-
 tur. *Baronius in Annalibus* ad annum 370. num. 118.
 & seqq. pluribus exponit, quid de his legibus sit
 sentiendum, & præter morem suum & praxin Ec-
 clesie Romanæ non tam Imperatores, tale quid
 fancientes, reprehendit, quam Clericos & Mona-
 chos, nimia avaritia moribundorum bonis inhian-
 tes; unde suorum indignationem veritus n. 121.
 scribit: *At dices: cur hæc res fassa àc in unum colle-
 cta omnibus spectanda in Annalibus ponis, perpetuo
 obruenda silentio, quorum causa ipse S. Hieronymus
 compluries in se studia clericorum armavit? Ut ex
 his*

*his, Lector intelligas, sancienda ab Imperatore legis
occasionem; meque (quod ingenui scriptoris est) veri
amantis Historici probe scias explere numeros, nec
in gratiam hominum, vitia reticendo, laudare vir-
tutes.*

Digna quoque memoratu sunt verba St.
Ambrosii, cujus temporibus leges illæ ferebantur;
Ita enim in libello adversus *relat. Symmachi* ait:
*Nobis etiam privata successione emolumenta recen-
tibus legibus denegantur, & nemo conqueritur. Non
enim putamus injuriam, quia dispendium non dole-
mus.* Et paulo post: *Scribuntur testamenta Mi-
nistris Templorum, nullus excipitur prophanus, nul-
lus ultime conditionis, nullus prodigus verecundia;
Soli ex omnibus Clerico commune jus clauditur; nul-
la legata vel etiam gravium viduarum, nulla dona-
tio, & ubi in moribus culpa non deprehenditur, ta-
men officio multa præscribitur. Quod Sacerdotibus
Fani legaverit Christiana vidua, valet, quod Mini-
stris Dei, non valet. Quod ego non ut querar, sed
ut sciant, quid non querar, comprehendendi. Gemina
his tradit S. Hieronymus in *epist. 2. ad Nepotianum*
*de vita Clericorum & Sacerdotum: Pudet dicere,
Sacerdotes Idolorum, Mimi, & Aurigæ & Scoria
hereditates capiunt, solis Clericis & Monachis hac
B lege**

lege prohibetur, & non prohibetur à Persecutoribus, sed à Principibus Christianis. Nec de Lege conqueror, sed doleo, cur meruerimus hanc legem.

Ex his apparet, quanta moderatione in re, Clericorum ordini tam gravi & infesta, fuerint usi Sanctissimi Ecclesie Patres, & quid judicandum sit de Paul. V. Pontificis vehementia, qua Principem, Senatum & totam Remp. Venetam ante centum fere annos excommunicavit, & cum fulmen hoc Veneti haud fecus quam fulgur ex pelvi contemnerent, exercitum paravit, quoniam hi inter alia lege publica vetuerunt, ne cuiquam soluta conditionis bona relinquere, donare, aut in perpetuum oppignorare sacro ordini jus sit, si que relicta & donata fuerint, intra biennium distrabantur, & pretium eorum, ad quem de jure pertinet, cedat. Additum, ne cui qualicunque de causa bona soli vendere, donare, alienare in sacri ordinis favorem liceat, nisi permissu Senatus, ut refert Thuanus lib. 137. Hist. qui totum illud negotium pluribus recenset, & memorat, quemadmodum orator Venetus apud Pontificem ostenderit, nihil illa lege contra libertatem ecclesiasticam decerni. Nam legem ad subditos solute conditionis directam, de quorum bonis Principi, qui neminem in temporalibus prater Deum se superior-

rem

rem agnoscit, secundum jura & legis statuere licet. Nihil ecclesiasticis imperari aut injungi illa lege, non illis aufervi rei donatae aut in favorem eorum quomodo-
 docunque alienatae pretium, sed possessionem rerum soli, ne tractu temporis subditi, qui onera ordinaria & extraordinaria imperii sustinent, bonis illis omnino spolientur, & impares tandem ad ea sustinenda imperium infirmum & omni ope destitutum deserant.

Cur Papa Paulus V. non contentus ecclesiastica censura bellum contra Venetos paraverit, ex illo Baronii Cardinalis colligere possumus, qui loco supra citato, quando de Theodosii & Arcadii lege clericis tam acerba tractat, n. 118. statuit: *Duos plane gladios (spiritualem & carnalem,) Ecclesia sui infero, eosdemque sub Petri jure contineri, sua sententia Dominus Luc. XXII. comprobavit. Sed Domini sententiam longe fuisse aliam, quam ut Petri jure carnalis quoque gladius contineri debeat, ex Matth. cap. XXVI. v. 52. constat, ubi Salvator, cum ad eum defendendum Petrus gladio carnali uteretur, graviter ipsum redarguit, praefatus: Repone gladium in locum suum, omnes enim, qui gladium accipiunt, gladio peribunt.*

Nec tanto pretio St. Paulus Apostolus (uti quidem Baronius loco allegato ei affingit) gladium hunc

hunc carnalem redemisset, qui 2. Cor. X. v. 4. sibi de melioribus armis gratulatur, dum ait: *Arma militia nostra non sunt carnalia, sed divinitus valida ad destructionem munitio- num.* Meruisse Clericos & Monachos tam duram legem, qualis ab Imp. Theodosio & Arcadio lata est, ex verbis St. Hieronymi supra cognovimus, quibus venerandus Pater non tam eo respicere videtur, quod opes & divitiæ clericorum nimium creverint, ut Imperantibus quoque formidabiles fierent (nam tales forte non invidit ipsis pius Pater) quam quod malis artibus usi induxerint potissimum moribundos & mulieres, ut facultates suas per testamenta ipsis relinquerent.

Sic in Gallia quondam obtinuisse, ut invidi cogerentur Ecclesiis, & piis locis, bona certa dicere, refert *Argentæus ad consuetud. Armor. art. 77. tit. des droits du Prince*, in verbis: *Ses proches parents ordonneront*, quando ait: *Extant libelli adversarii controversiarum Petri Cunerii, Francie olim Cancellarii & Episcopi Heduenfis, quibus inter alia Cunerius objicit, quod mortuos intestatos non aliter sepeliri paterentur, quam de suis supposuissent aliquem, qui vice defuncti testaretur, & quippiam Ecclesie aut loco pio relinqueret, videatur Mornac. in Comm. ad l. 1. C. de SS. Eccl.*

Libere

Libertatem testandi, & Ecclesiis plisque locis per ultimas voluntates prospiciendi, à Constantino introductam, & successu temporis per alios Imperatores sublatam, Justinianus restituit, dum non tantum Theodosii & Arcadii constitutiones omisit referre in Codicem suum, sed & leges firmavit, quibus relicta Ecclesiis, pauperibus & sacerdotibus valere jubentur. vid. l. 24. § 28. C. de SS. Eccles. l. 20. D. de ann. legat.

Huc pertinet, quod permittit in Novellis, etiam Christo hæreditates & legata relinqui, quæ tamen attribuuntur Ecclesiæ ejus loci, in quo testator habuit domicilium. *Nov. 131. cap. 9. conf. Giphani in Comment. ad l. 1. C. de SS. Eccles.* Et cum Imperatores, Justinianum secuti, libertatem illam testandi non restringerent, & Ordines Monachorum subinde auferentur, Laicis opinionem meriti, si bona sua transferrent ad Ecclesias & Cœnobia, inculcantes, aliisque pluribus modis commoda sua promoventes, in immentum gliscere cœperunt Clericorum opes, ut tandem secularium Imperantium potestati se subducere, Statum in Statu formare, ipsisque Imperantibus, Regibus & Principibus, eorum voluntati morem non gerentibus, contra obvertere auderent. Nisi etiam Lutheri Re-

formatione mutatio contigisset, seculare Regimen ab ecclesiastico forte totum fuisset absorptum.

Hæc de prima l. i. C. de SS. Eccles. parte, libertatem testandi specialiter firmante; nunc ad alteram accedimus, qua generaliter libertas illa probatur his verbis: *Nihil enim est, quod magis hominibus debeat, quam ut suprema voluntatis, postquam jam aliud velit non possint, liber sit stylus, & licitum, quod iterum non redit, arbitrium, ex quibus cognoscimus, Constantinum Imp. statuisse, libertatem condendi ultimam voluntatem deberi hominibus, imo nihil magis deberi.*

Huic sententiæ hodie accedunt, qui libertatem illam adeo juris naturæ esse contendunt, ut ab Imperantibus non queat subditis negari: Ita *Bæclerus in Comment. ad Hug. Grot. d. J. B. & P. lib. 2. cap. 6. §. 16. p. m. 232. Potestatem vero ipsam disponendi de re sua, jure naturæ fundatam, legislator auferre non potest.*

Alii contrarium tuentur, quod rem spectando naturaliter, testamenta & ultimæ voluntates effectum sortiri non debeant, *cum juri nature non congruat, ut quis possit de rebus quondam suis disponere eo tempore, quo jam dominus esse desit, vel eo tempore, quo dominus est, & effectum confert in tempus, quo futurus dominus non est, ut ex Ferdin. Vasquio refert d. l. p. m. 233. Bæclerus.*

Iterum alii media incedunt via, ut quidem naturaliter nec præcipi nec prohiberi testamentorum validitatem putent, sed negotium indifferens esse præpugnent, utrum summi Imperantes per leges generaliter testamenta valida an invalida declarare velint. Qui ultimam hanc opinionem amplectuntur, denuo in partes scinduntur, dum nonnulli de-

pendunt, rectam rationem magis svadere, ut legisla-
tor sinat esse firma testamenta, nonnulli contrarium
probare volunt, quod legislator melius subditis li-
bertatem testandi non permittat.

Huic ultimæ opinionioni adhæret *Job. à Felde in E-
lement. Juris Univers part. 5. membr. 2. art. 4. pag. m. 1156.*
qui Politis conducere statuit, si nulli civi conce-
datur facultas libera testandi; demonstrante hoc
ipsum Aristotele *lib. 5. Polit.*

Doctissimus *Conringius* etiam laudaverat in ve-
teribus Germanis, quod testamentifactionem non
admisserint, & eo ipso plurimis litibus ansam ampu-
taverint, quod stomachum movit Celeberrimo
JCto Job. Ottoni Tabori, ut contra illum insurgeret;
cui deinde *Conringius* prolixè respondit in Proce-
mio ad *Tacitum*, & hujus Excepta adjecit Tracta-
tui de *Origine Juris Germanici* anno 1665. *Helmstadii*
edito, ubi inter alia p. m. 304. provocat ad *JCtum*
Franciscum Hotomannum ita dicentem: *Omnes pragmati-
ci fatentur, quod materia testamentaria, sit fons & nutriticula
maximè litium partis, captionumque, quæ ibi sunt, ubi jus
civile viget.*

Refert postea Gentes & Respublicas, quæ suis
testamenta condere non permiserint, & cum men-
tionem fecisset nostræ *l. 1. C. de SS. Eccles.* de illa sic ju-
dicat: *Ipsamet illa Ecclesis & Clericis Monachisque legandi
facultas (cui commendanda, in favorem pressa hæcenus Eccle-
sie, usque adeo in universum libertatem testandi Constantinus
M. laudavit) quam multum nocuerit passim terrarum Rebus-
publicis pene omnibus, in vulgus jam innotuit, & præclare o-
sensus est à Paulo Servita, aliisque Venetorum contra Papam
Paulum*

Paulum V. defensoribus. Eoque ipsimet proxime Constantinum secuti successores & alibi in Occidentali hoc orbe summaeque potestates prudentiores legem hanc Constantini improbare, minime id facturi, si illa à magno Cesare addita legi ratio placuisset.

Hodie etiam in Dania non permittitur, ut Domini per ultimas voluntates de bonis suis disponant, exceptis tantum paucis quibusdam casibus. Si ratio ferret instituti, pluribus sententias antememoratas excuterem; sed sufficiat jam brevibus meam proponere opinionem, scilicet, quod subditis rectius concedatur in Rep. libertas, de bonis, praefertim labore suo quaesitis, non tantum inter vivos, sed & per ultimas voluntates statuendi, ut tamen illa libertas non adeo laxetur, e. g. non permittatur, ultra 100. & plures annos fideicommissis gravare successores.

Nec ubique in materia ultimarum voluntatum & successionum Jus nostrum Civile tam bene se habet, ut non in melius reformari possit, & non multae inanes veterum distinctiones & subtilitates rescari mereantur. Licet autem testamenta litibus saepe occasionem praebent, non tamen propterea proscribi debent, cum rerum optimarum plerumque maximus conspiciatur abusus, & ob abusum non protinus usus sit tollendus. Haec praefari volui occasione *l. 1. C. de ss. Eccles.* quam Clarissimus Candidatus noster, DN. IO. PETRVS MATHIAS lectione Curforia selegit illustrandam; Sed quia de curriculo vitae ejusd. huc aliquid adducere, spatium non permittit; Ergo imponimus FINEM.

ULB Halle 3
004 184 98X

f
sb.

DISSERTATIONEM INAUGURALEM IVRIDICAM
DE

TESTAMENTO
HOLOGRAPHO RECIPROCO.

2159
24
1702, 21

LINGVA VERNACVLA:

Wie ein selbst-geschriebenes Testament, auch ein Ver-
mächtis und Gegenvermächtis Rechts-gültig
einzurichten ist.

PRAESIDE

DN. CHRISTIANO WILDVOGEL,

ICTO CELEBERRIMO,
CONSILIARIO STATUS SAXO-ISENACENSIS
INTIMO, ETC. ETC.

PRO LICENTIA

SYMOS IN VIROQVE IVRE HONORES DOCTORALIA
MORE MAIORVM RITE CAPESSENDI,

D. II. AVGVSTI MDCCII,

ERVDITORVM EXAMINI SVBIICIT

IOHANNES PETRVS MATTHIAS,
SMALC. HASSVS.

HVIC ACCEDIT

GVIL. HIERON. BRVCKNERI, D.

PAND. P. P. O. CVR. PROV. ASSESS. ET COLL. IVR. DEC.

PROGRAMMA AD HVNC ACTVM SOLENN.

DE
LIBERTATE TESTANDI,
OCCAS. L. I. C. DE SS. ECCLES.

* * * * *
I E N A E,

PROSTAT APVD I. B. HELLERYM, 1755.

